

PRZEWODNIK
DLA BIBLIOTEKAREK I BIBLIOTEKARZY

#2

SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNA POPRZECZ KULTURĘ

LiBri

Dofinansowane przez
Unię Europejską

AUTORZY

- **Mickaela Churchill** jest ekspertką w dziedzinie migracji mieszkającą we Francji. Jej główne obszary badawcze to: dzieci i młodzież, edukacja oraz społeczne włączanie. W swojej pracy zajmuje się głównie procesami integracji osób z doświadczeniem migracji, w tym uchodźstwa oraz całych społeczności doświadczających dyskryminacji rasowej.
- **Gaya Blom** to doświadczona trenerka i menedżerka projektów. Od wielu lat pracuje z migrantkami i migrantami w Europie, na Bliskim Wschodzie oraz w Afryce.
- **Andrea Foschi** jest bibliotekarzem w publicznej szkole podstawowej Maurice D'Ocagne w Paryżu we Francji. Ma doświadczenie w promowaniu różnorodności oraz wspieraniu młodzieży zagrożonej wykluczeniem.

KOMITET REDAKCYJNY – BIBLIOTHÈQUES SANS FRONTIÈRES

- **Claire Helluin** – menedżerka projektu „LiBri” – redaktorka naczelna
- **Marie Aquili** – ekspertka ds. pedagogiki
- **Nikita Cabaret** – ekspertka ds. dokumentacji
- **Manuella Bitor** – ekspertka ds. projektowania graficznego

PROJEKT GRAFICZNY

- **Manon Senal**

TŁUMACZENIE

- **NaTakallam**

KOREKTA

- **Agnieszka Koszowska**

SPECJALNE PODZIĘKOWANIA

Dziękujemy partnerstwu projektu „LiBri”, które przeprowadziło wstępne badania oraz korektę we Włoszech, Francji, Polsce, Rumunii oraz na Łotwie: BSF Italia, Anvita, FRSI, ACV, KISC i EBLIDA.

Dziękujemy również naszym recenzentom: Nicolasowi Cogérino, Véronique Duverger, Marjorie Basuyau i Tipihaine Lemaire.

comunitățile
viitorului

Biblioteche
Senza Frontiere
ITALIA

FRSI

Przewodnik powstał w ramach międzynarodowego projektu „LiBri: biblioteki i lokalne partnerstwa na rzecz integracji i włączenia osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa w Europie”, współfinansowanego przez Unię Europejską i realizowanego przez partnerstwo w składzie: Bibliothèques Sans Frontières (BSF, lider, Francja) i włoski oddział BSF Italia, Association Nationale des Villes et Territoires Accueillants (ANVITA, Francja), Kultūras informācijas sistēmu centrs (KISC, Łotwa), European Bureau of Library, Information and Documentation (EBLIDA, Holandia), Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego (FRSI, Polska), Asociația Comunitățile Viitorului (ACV, Rumunia). Celem projektu jest wzmocnienie roli bibliotek jako włączających, dostępnych instytucji, które wspierają osoby z doświadczeniem migracji.

Cykl przewodników tematycznych, a także 50 lokalnych strategii integracji wypracowanych w ramach projektu „LiBri”, to wartościowe zasoby praktycznej wiedzy dla bibliotekarek i bibliotekarzy na temat edukacji międzykulturowej, lokalnej integracji oraz angażowania społeczności w działania budujące wspólnotę.

Więcej informacji o projekcie „LiBri” oraz o partnerstwie:

www.librarieswithoutborders.org/libri

Materiały przygotowała międzynarodowa organizacja Biblioteki bez Granic (BSF), która od 2017 r. działa na rzecz powszechnego dostępu do wiedzy i informacji. Organizacja wykorzystuje potencjał kultury, edukacji oraz wiedzy i informacji jako narzędzi do wyrażania sprzeciwu, budowania odporności i wzmacniania ochrony praw osób będących w trudnej sytuacji. Dzięki innowacyjnym rozwiązaniom, bogatej bibliotece zasobów dostępnych w ponad 27 językach oraz doświadczeniu w pracy na rzecz zaangażowania społecznego, BSF dociera do osób w strefach kryzysowych, na obszarach rozwijających się oraz w regionach o głębokich nierównościach społecznych w ponad 30 krajach, w tym we Francji.

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Dofinansowane przez Unię Europejską. Wyrażone poglądy i opinie są jedynie opiniami autora lub autorów i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy i opinie Unii Europejskiej bądź Komisji Europejskiej. Ani Unia Europejska, ani Komisja Europejska nie ponoszą za nie odpowiedzialności.

Wykaz skrótów

ACV	Communities of the Future Association
AMIF	Fundusz Azylu, Migracji i Integracji
ANVITA	Association Nationale des Villes et Territoires Accueillants
BSF	Bibliothèques Sans Frontières – Biblioteki bez Granic
CIS	Culture and Information Systems Center
EBLIDA	Europejskie Biuro Stowarzyszeń Bibliotecznych, Informacyjnych i Dokumentacyjnych
FRSI	Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego
IFLA	Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich
IOM	Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji
LiBri	Library Bridges
NGO	Organizacja pozarządowa
UE	Unia Europejska
UNESCO	Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury

WSTĘP

Biblioteki są tętniącymi życiem centrami społeczności, w których spotykają się różne kultury, a więzi są pielęgnowane poprzez wspólne doświadczenia. Udostępniają zbiory w wielu językach, promują różnorodne dziedzictwo kulturowe i zachęcają osoby z doświadczeniem migracji do dzielenia się ich historiami, wspierając tym samym działania na rzecz społecznego włączenia i wzajemnego szacunku wśród mieszkańców i osób nowo przybyłych. Atmosferę przyjaznej przestrzeni tworzą zarówno prowadzone przez bibliotekę działania, jak i otwarta, pełna szacunku postawa bibliotekarek i bibliotekarzy. Wartością w bibliotekach są kultury i opowieści osób z doświadczeniem migracji, a te osoby zapraszane są do udziału w życiu społeczności jako cieszący się szacunkiem jej członkowie i członkinie.

O tym przewodniku

Ten przewodnik zawiera praktyczną wiedzę dla bibliotekarek i bibliotekarzy dotyczącą budowania spójności społecznej poprzez działania kulturalne. Jest on częścią cyklu materiałów edukacyjnych opracowanych przez Biblioteki bez Granic (BSF) we współpracy z Association Nationale des Villes et Territoires Accueillants (ANVITA) we Francji, Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego (FRSI) w Polsce, Kultūras informācijas sistēmu centrs (KISC) na Łotwie, Asociația Comunitățile Viitorului (ACV) w Rumunii, Biblioteche Senza Frontiere we Włoszech oraz Europejskim Biurem Stowarzyszeń Bibliotecznych, Informacyjnych i Dokumentacyjnych (EBLIDA) w ramach projektu „LiBri”.

Osoby z doświadczeniem migracji mają specyficzne potrzeby, które różnią się znacznie od potrzeb typowych użytkowników i użytkowniczek bibliotek. W projekcie „LiBri” pomagamy bibliotekom w odpowiadaniu na te potrzeby poprzez tworzenie przyjaznego środowiska sprzyjającego integracji i współpracy. Jest to dwuletni projekt zainicjowany w maju 2024 roku, współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Azylu, Migracji i Integracji (AMIF). Jego celem jest wzmocnienie roli 50 bibliotek w całej Europie jako włączających, dostępnych przestrzeni, które aktywnie wspierają osoby z doświadczeniem migracji. Realizując ten projekt, chcemy pomóc bibliotekom lepiej przygotować się do działania w różnorodnych społecznościach, których częścią są osoby z doświadczeniem migracji.

Więcej informacji o projekcie „LiBri” można znaleźć na stronach projektu:

<https://www.bibliosansfrontieres.org/libri/>
<https://www.libri.org.pl/>

W tym przewodniku zostały omówione kluczowe zagadnienia oraz zasoby zgromadzone podczas badań przeprowadzonych na pierwszym etapie projektu.

SPIS TREŚCI

Wstęp 3

Przewodnik 7

- **Podstawowe pojęcia** 8
związane ze spójnością społeczną, integracją i kulturą
- **Obszar działania 1:** 12
Promowanie różnorodności językowej i ochrona języków ojczystych
- **Obszar działania 2:** 17
Zachęcanie do spotkań międzykulturowych
- **Obszar działania 3:** 22
Szacunek dla historii i doświadczeń migracyjnych
- **Praktyczne porady i odpowiedzi** 26
dla bibliotekarek i bibliotekarzy
- **Bibliografia** 28

Scenariusze zajęć i wydarzeń 31

- **Wydarzenie 1:** 32
Wystawa książek w językach obcych i kącki tematyczne
- **Wydarzenie 2:** 35
Tandemy językowe
- **Wydarzenie 3:** 39
Antologia opowieści z zagranicy (warsztaty pisarskie)
- **Wydarzenie 4:** 43
Żywa Biblioteka
- **Wydarzenie 5:** 47
Klub czytelniczy o migracji
- **Wydarzenie 6:** 50
Projekcja filmu
- **Wydarzenie 7:** 53
Wystawa zdjęć
- **Wydarzenie 8:** 57
Wielokulturowe wydarzenie literackie

PRZEWODNIK

PODSTAWOWE POJĘCIA

Integracja i spójność społeczna

W kontekście migracji **integracja** jest złożonym procesem, który wpływa na wszystkie obszary życia migrantek/migrantów i społeczeństwa większościowego. Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji (IOM) definiuje migrację jako:

„Dwukierunkowy proces wzajemnej adaptacji zachodzący pomiędzy osobami z doświadczeniem migracji, a społeczeństwem, w którym żyją. W tym procesie osoby z doświadczeniem migracji są włączane w życie społeczne, gospodarcze, kulturalne i polityczne społeczeństwa większościowego”

Integracja jest kluczowym elementem budowania **spójnego społeczeństwa**, ponieważ wzmacnia wzajemne zaufanie, poczucie przynależności i solidarności wśród wszystkich osób tworzących daną społeczność. Daje osobom o różnym pochodzeniu, przynależności etnicznej, wieku, płci, stopniu niepełnosprawności, religii i różnym statusie poczucie bycia osobą **wartościową i szanowaną**. Spójne społeczeństwo akceptuje różnorodność oraz przeciwdziała dyskryminacji i marginalizacji. Brak skutecznej integracji może prowadzić do pogłębienia społecznych podziałów, co z kolei powoduje nasilenie konfliktów i napięć.

W Europie integrację kształtują często **modele asymilacyjne lub wielokulturowe**, przy czym poszczególne kraje przyjmują różne podejścia w zależności od swojej historii narodowej i tradycji politycznych. Na przykład Francja dąży do modelu asymilacyjnego, który kładzie nacisk na wspólne wartości i wspólną kulturę publiczną, podczas gdy kraje

¹Sabine Choquet, „[Models of Integration in Europe](#)”, 30 października 2017.

takie jak Szwecja czy Holandia skłaniają się ku multikulturalizmowi, uznając i akceptując różnice kulturowe w ramach wspólnych norm demokratycznych. W tym przewodniku przedstawiamy przykład modelu wielokulturowego, który odzwierciedla podstawowe **europejskie wartości równości i włączenia** poprzez promowanie przestrzeni, w których różnorodne tożsamości kulturowe są szanowane i wspierane jako część **spójnego i demokratycznego społeczeństwa**.¹

Dlaczego kultura ma znaczenie dla spójności społecznej

Migracja często oznacza dostosowanie się do odmiennego środowiska kulturowego przy jednoczesnym zachowaniu więzi ze swoim pochodzeniem etnicznym, religijnym lub językowym. Osoby z doświadczeniem migracji, które zostają odcięte od swojej kultury, czują się zdezorientowane i odizolowane, co utrudnia im adaptację.

Biblioteki mogą pełnić rolę **rezerwuarów kultury – przestrzeni**, w których historia, tradycje i tożsamość zarówno kraju przyjmującego, jak i różnorodnych społeczności są zachowywane i celebrowane poprzez książki, materiały dźwiękowe i inne zasoby. Jako centra społeczności, oferują przyjazne przestrzenie, w których migrantki/migranci i lokalni mieszkańcy mogą **nawiązywać kontakty**. Biblioteki pomagają przezwycięzać podziały kulturowe poprzez literaturę, konwersacje, zajęcia językowe, opowiadanie historii, sztukę i muzykę. W ten sposób wspierają spójność społeczną, uznając i ceniąc różnorodność, zwalczając szkodliwe stereotypy i zachęcając do wzajemnego zrozumienia, tolerancji i współpracy.

Wymiary kultury

Geert Hofstede (1980) wyróżnił **pięć kluczowych wymiarów kulturowych, które kształtują tożsamość, zachowania i światopoglądy**². Choć wymiary te dostarczają przydatnych spostrzeżeń, odzwierciedlają ogólne trendy i należy je traktować jako narzędzia porównawcze. Różnice pomiędzy poszczególnymi osobami w obrębie jednego kraju mogą czasami być większe niż różnice między krajami.

Wymiary wartości	Jeden biegun	Drugi biegun
 TOŻSAMOŚĆ	Grupa	Jednostka
 WŁADZA	Egalitarność	Hierarchiczność
 WSPÓŁZAWODNICTWO	Opieka	Rywalizacja
 NIEPEWNOŚĆ	Niejednoznaczność	Struktura
 CZAS	Relacja	Zadanie

²Livermore David, „Cultural Characteristics: Value Dimensions of Culture”, w: Leading with Cultural Intelligence (Oklahoma State University Libraries, 2015).

Niemniej jednak zrozumienie tych tendencji może pomóc bibliotekarkom/bibliotekarzom w wykazaniu się większą świadomością kulturową i tworzeniu bardziej włączających i pełnych szacunku przestrzeni zarówno dla migrantek/migrantów, jak i osób ze społeczności lokalnej.

Wyjaśnienie	Wskazówka dla bibliotekarek/ bibliotekarzy
Niektóre kultury kładą nacisk na wspólnotę i zbiorowe dobro, podczas gdy inne stawiają na osobistą niezależność.	Promuj działania mające na celu budowanie społeczności, które celebrują zarówno indywidualną ekspresję, jak i współpracę grupową.
Kultury różnią się pod względem sposobu postrzegania władzy. Niektóre promują relacje równościowe, podczas gdy inne akceptują wyraźne hierarchie społeczne.	Zwróć uwagę na struktury władzy, unikaj zachowań autorytarnych i twórz przestrzeń do otwartego dialogu.
W kulturach nastawionych na rywalizację ceni się ambicję, kontrolę, współzawodnictwo, asertywność i osiągnięcia, podczas gdy w kulturach nastawionych na opiekę priorytetowo traktowane są troska, dzielenie się, jakość życia i relacje.	Zachęcaj zarówno do przyjacielskiej rywalizacji i indywidualnych osiągnięć, jak i współpracy i wzajemnej troski w ramach działań i usług bibliotecznych.
Społeczeństwa różnią się pod względem tolerancji niepewności. Niektóre lepiej czują się ze zmianami, podczas gdy inne wolą stabilność i jasne zasady.	Ustal wyraźnie określone zasady i strukturę, ale zapewnij także elastyczność oraz przestrzeń do eksperymentów, gdy jest to uzasadnione.
W niektórych kulturach budowanie relacji jest kluczem do sukcesu, podczas gdy w innych priorytetem jest wydajność i realizacja zadań.	Pamiętaj, że dla niektórych osób budowanie relacji może być ważniejsze niż efektywność pracy – weź to pod uwagę, planując czas spotkania.

Porównaj
kraje

OBSZAR DZIAŁANIA 1:

Promowanie
różnorodności
językowej i ochrona
języków ojczystych

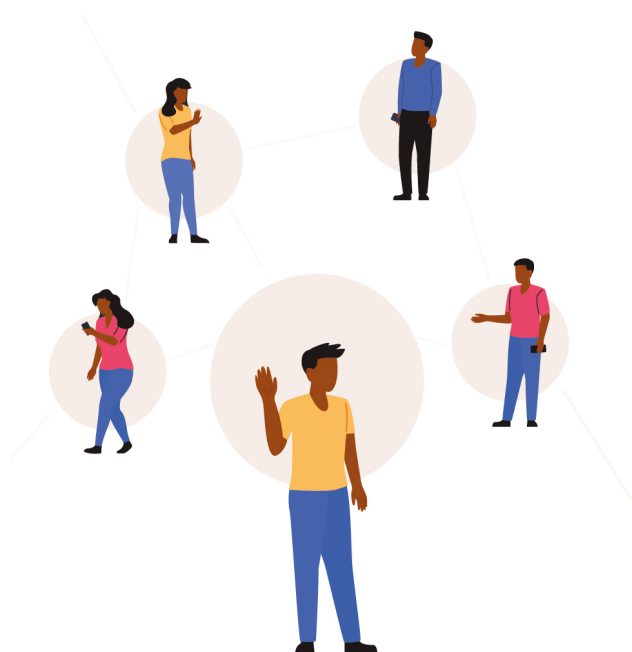
40%

z szacowanych 7000
języków używanych
na całym świecie jest
zagrożonych

Języki pomagają przekazywać i zachować wiedzę, dziedzictwo kulturowe, tradycje oraz tożsamość. W Unii Europejskiej (UE) liczba używanych języków wzrosła na skutek migracji i globalizacji.¹ Oprócz 24 języków urzędowych UE, jej mieszkańcy posługują się setkami języków pozaeuropejskich, m.in. ukraińskim, tureckim, arabskim i chińskim. Jednakże języki mniejszościowych, rdzennych społeczności i języki migrantek/migrantów są często marginalizowane przez języki dominujące. Według UNESCO niemal połowa (40%) spośród szacowanych 7000 języków używanych na świecie jest zagrożona wyginięciem, a średnio co dwa tygodnie znika jeden język.²

¹ Komisja Europejska, „Różnorodność językowa – European Education Area” | 3 czerwca 2024

² UNESCO, „Multilingual Education, the Bet to Preserve Indigenous Languages and Justice UNESCO”, 29 września 2023

Dla wielu migrantek/migrantów posługiwanie się swoim ojczystym językiem jest sposobem na zapewnienie ciągłości życia, podtrzymywanie więzi z rodziną i własną społecznością oraz wzmocnienie poczucia, że jest się w „domu” pomimo przebywania w nieznanym otoczeniu.

DLACZEGO JEST TO WAŻNE DLA BIBLIOTEKAREK I BIBLIOTEKARZY

Nowo przybyte osoby z doświadczeniem migracji często mają trudności z dostępem do zasobów w swoich ojczystych językach,

nawet w bibliotekach publicznych, i muszą się zmagać z presją asymilacji i nauki dominującego języka kraju, w którym mieszkają. Ograniczone możliwości posługiwania się językiem ojczystym mogą prowadzić do izolacji, szczególnie wśród migrantek/migrantów drugiego i trzeciego pokolenia. U takich osób stopniowo zanika znajomość ojczystej mowy, co może powodować społeczne rozłamy, konflikty i nieporozumienia.

Język wywiera kluczowy wpływ na dobrostan społeczny i emocjonalny człowieka.

Dla wielu migrantek/migrantów posługiwanie się swoim ojczystym językiem jest sposobem na zapewnienie ciągłości życia, podtrzymywanie więzi z rodziną i własną społecznością oraz wzmocnienie poczucia, że jest się w „domu” pomimo przebywania w nieznanym otoczeniu. Biblioteki, jako instytucje kultury i edukacji, mogą wspierać różnorodność językową, zapewniać równe szanse dla wszystkich, a jednocześnie przeciwdziałać dyskryminacji.

³Marion MacGregor, „A Migrant’s Mother Tongue — a Language with No Value?” | InfoMigrants, 29 października 2019.

JAK BIBLIOTEKI WSPIERAJĄ OCHRONĘ JĘZYKÓW OJCZYSTYCH

1 Wielojęzyczne zbiory w bibliotekach

Jednym z kluczowych sposobów wspierania różnorodności językowej przez biblioteki jest tworzenie zbiorów wielojęzycznych.

Coraz bardziej popularne staje się tworzenie międzykulturowych półek, na których umieszczane są książki w różnych językach – jednojęzyczne, dwujęzyczne lub wielojęzyczne. Jak pokazuje przykład projektu „**Mamma Lingua**” z Włoch, zbiory te nie tylko zapewniają dostęp do materiałów do czytania w językach ojczystych dzieci, ale także zachęcają szerszą publiczność do porozumienia międzykulturowego.

Współpraca między bibliotekami, w tym programy wypożyczeń międzybibliotecznych, może znacznie poprawić dostęp do materiałów w różnych językach, a nie wymaga ponoszenia dużych kosztów. We Włoszech, pod przewodnictwem Regionalnego Centrum Dokumentacji Międzykulturowej Regionu Toskanii, realizowana jest usługa wypożyczania książek „**Obiegowy regał książkowy**” skierowana do bibliotek, szkół, stowarzyszeń oraz instytucji publicznych i prywatnych. Kolekcja składa się z ponad 5200 tytułów w 14 językach.²

Projekt „Mamma Lingua”

| Włochy

Projekt „**Mamma Lingua**” (Język ojczysty) we Włoszech ma na celu docenianie i podnoszenie rangi języków i kultur rodzin pochodzących z zagranicy. Efektem projektu, dotyczącego przede wszystkim literatury dziecięcej, jest stworzenie wielojęzycznej bibliografii zawierającej 127 starannie wybranych tytułów w siedmiu językach: albańskim, arabskim, chińskim, francuskim, angielskim, rumuńskim i hiszpańskim. W zbiorach znajdują się zarówno współczesne tytuły, jak i klasyka ilustrowanej literatury dziecięcej. Wydrukowano ponad 5300 egzemplarzy bibliografii i rozesłano je do bibliotek w całym regionie Lombardii, co umożliwiło szerszy dostęp do literatury w językach ojczystych.

² Są to: angielski, francuski, hiszpański, albański, arabski, chiński, rumuński, rosyjski, gruziński, ukraiński, polski, urdu, bengalski i pendzabski. Regionalne Centrum Dokumentacji Międzykulturowej, „[Circulating Shelf: Book Lending in Tuscany - Regional Intercultural Documentation Center](#)”, kwiecień 2022

2 Nauka języka i wymiany językowe

Biblioteki mogą również pełnić funkcję włączających przestrzeni sprzyjających nauce języka. Poprzez organizację (lub współorganizację wraz z partnerami) warsztatów, konwersacji czy sesji opowiadania historii biblioteki zachęcają osoby z doświadczeniem migracji do spotkań i rozmów z lokalnymi mieszkańcami, wspierając w ten sposób zarówno naukę języka kraju przyjmującego, jak i ochronę języków ojczystych osób przybyłych. Tandemy językowe (łącznie osób w celu uczenia się języków od siebie nawzajem) to skuteczny i niedrogi sposób promowania wielojęzyczności w lokalnym środowisku.

Książki niosące nadzieję

| POLSKA

W Polsce w październiku 2023 roku Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego we współpracy z Wydawnictwem Widnokrąg zainaugurowała inicjatywę „**Książki niosące nadzieję**”. Do udziału w tym wyjątkowym konkursie, którego celem było wspieranie dzieci pochodzących zarówno z Polski, jak i Ukrainy, zaproszono biblioteki publiczne, szkolne i pedagogiczne. Biblioteki biorące udział w projekcie otrzymały książkę z serii „Książki niosące nadzieję” w języku polskim i ukraińskim, wraz ze scenariuszem zajęć, których celem było wspieranie zaangażowania, wyrażania emocji i zrozumienia międzykulturowego wśród dzieci. Inicjatywa ta stanowi przykład tego, w jaki sposób materiały w konkretnych językach mogą promować poczucie przynależności i wzmacniać odporność w różnorodnych społecznościach.

OBSZAR DZIAŁANIA 2:

Zachęcanie do spotkań międzykulturowych

„Ludzie różnych religii i kultur żyją obok siebie w niemal każdej części świata, a większość z nas posiada tożsamości przenikające się nawzajem, które łączą nas ze sobą w różnorodnych grupach”.

Kofi ANNAN,

były sekretarz generalny ONZ

Swoboda przemieszczania się i wysoki poziom mobilności w UE przyczyniły się do powstania coraz bardziej wielokulturowych społeczeństw. Docenienie różnorodności kulturowej jest zarówno społecznym, jak i politycznym imperatywem. Mimo to zjawiska takie jak rasizm, ksenofobia i dyskryminacja są nadal głęboko zakorzenione w społeczeństwach na całym świecie, a czynnikiem, które je utrwała, są często materiały, z których korzystamy do nauki i rozrywki, w tym książki i zasoby edukacyjne.¹

¹ [UNESCO, *Unmasking Racism: Guidelines for Educational Materials*](#) (Francja, 2024)

DLACZEGO JEST TO WAŻNE DLA BIBLIOTEKAREK I BIBLIOTEKARZY

**Dla wielu migrantek/
migrantów przystosowanie się
do życia w nowym kraju wiąże
się z wyzwaniami natury
społecznej, emocjonalnej
i kulturowej.**

Biblioteki mogą być zaufanymi, włączającymi miejscami, w których ludzie nawiązują kontakty, uczą się od siebie nawzajem i doceniają różnorodne tożsamości, co jest ważne w budowaniu spójnych i otwartych społeczeństw.

**Skutecznym sposobem
na przeciwdziałanie
uprzedzeniom i zmniejszanie
społecznych podziałów
jest ułatwianie wymiany
kulturalnej.**

Co więcej, dokonując przeglądu swoich księgozbiorów i włączając do nich treści o charakterze włączającym, biblioteki mogą przekształcać dominujące narracje i promować bardziej sprawiedliwy krajobraz kulturowy.

JAK BIBLIOTEKI UŁATWIAJĄ DIALOG I WYMIANĘ MIĘDZYKULTUROWĄ

W całej Europie biblioteki mogą **łączyć migrantki/migrantów i społeczności większościowe** w celu wymiany kulturalnej i nawiązywania kontaktów, realizując twórcze projekty, np. warsztaty opowiadania historii, kluby czytelnicze, wystawy sztuki i inne wydarzenia kulturalne.

1 Dialog międzykulturowy

Biblioteki w całej Europie realizują różnorodne inicjatywy, których celem jest promowanie dialogu międzykulturowego i tworzenie kanałów komunikacji służących do wymiany wartościowej wiedzy i doświadczeń. Takie działania często polegają na dzieleniu się przez migrantki/migrantów i miejscowych mieszkańców swoimi historiami, doświadczeniami i tradycjami, w przyjaznej atmosferze i kulturze współpracy. Przykładem może być projekt „Między kulturami” w Polsce.

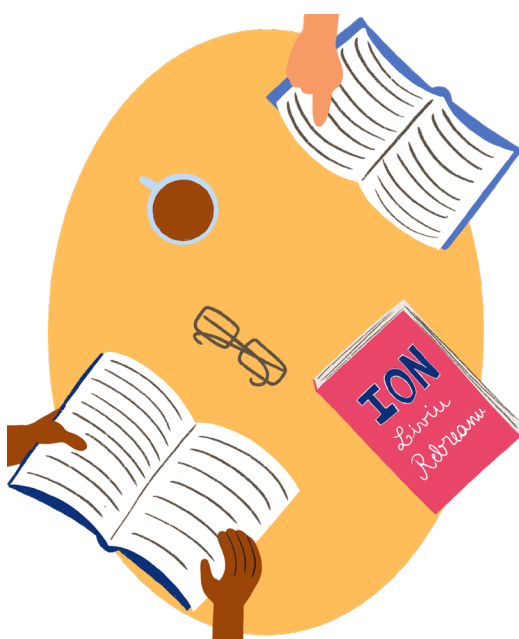

Między kulturami | POLSKA

W Polsce Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna w Nowym Tomyślu od 2024 r. realizuje projekt „**Między kulturami**”. Sztandarowym działaniem w tym projekcie jest cykl regularnych spotkań pod hasłem „Jestem z...”, podczas których osoby z Wietnamu, Korei Południowej, Meksyku, Kolumbii i Gwatemali dzielą się swoimi doświadczeniami związanymi z życiem w Polsce. Kolejnym ważnym elementem jest kawiarenka językowa oferująca konwersacje w języku polskim i hiszpańskim, w których uczestniczą miejscowi mieszkańcy oraz hiszpańskojęzyczni przybysze z Peru, Boliwii i Hiszpanii.

2 Celebrowanie różnorodności poprzez wydarzenia kulturalne i tradycje

Kiedy uchodźcy z Ukrainy przybywali do Polski, biblioteki organizowały wydarzenia, które wspierały m.in. ich zdrowie psychiczne i pomagały w integracji, np. wspólne obchody świąt, warsztaty rzemiosła tradycyjnego i prezentacje kulturalne. Działania te sprzyjały wzajemnemu poznawaniu się i wyrażaniu szacunku. Spotkania poświęcone kulturze danego kraju, takie jak w Rumunii, oferują migrantkom/migrantom bezpieczną przestrzeń do świętowania własnego dziedzictwa i jednocześnie poznawania kultury kraju, w którym obecnie mieszkają.

Kursy języka rumuńskiego oraz spotkania informacyjne | RUMUNIA

Biblioteka okręgu Kluż im. Octaviana Gogi w Rumunii zorganizowała kursy języka rumuńskiego oraz spotkania informacyjne dla uchodźców z Ukrainy, tworząc w ten sposób przestrzeń do dialogu między migrantkami/migrantami a lokalnymi mieszkańcami. Działania obejmują warsztaty kulturalne i kluby czytelnicze, które promują wymianę kulturalną i pomagają migrantkom/migrantom w ich integracji z lokalną społecznością.

OBSZAR DZIAŁANIA 3:

Szacunek
dla historii
i doświadczeń
migracyjnych

Historie migracji stanowią istotny element historii Europy. Uhonorowanie ich sprzyja empatii, integracji i poczuciu przynależności. Opowiadanie historii może mieć również charakter terapeutyczny i pomagać w odzyskiwaniu poczucia sprawczości. Mimo to te historie często nie zyskują należytej uwagi, przekazy ustne nie są rejestrowane, co oznacza, że **wiedza i doświadczenia życiowe, przekazywane z pokolenia na pokolenie**, zostają utracone. Kluczową, choć często pomijaną konsekwencją procesu migracji jest **utrata pamięci kulturowej**. W miarę jak młodsze pokolenia przystosowują się do nowego otoczenia, mogą utracić kontakt ze swoim językiem, tradycjami i korzeniami, co z czasem może prowadzić do zaniku wspólnego dziedzictwa.

DLACZEGO JEST TO WAŻNE DLA BIBLIOTEKAREK I BIBLIOTEKARZY

Biblioteki to cieszące się zaufaniem wspólne przestrzenie,

w których można pielęgnować i celebrować wspomnienia, wyrażać własne poglądy oraz wzmacniać poczucie tożsamości. Tworząc okazje do dokumentowania i dzielenia się doświadczeniami osób z doświadczeniem migracji, bibliotekarki i bibliotekarze mogą zaprezentować szerszej publiczności historie, które zbyt często są ignorowane. Udostępnienie przestrzeni oraz kanałów

komunikacji, w których migrantki i migranci poczuć się zauważeni, docenieni i wysłuchani, również wspiera społeczne włączenie i poczucie przynależności.

Biblioteki mogą wzbogacać swoje zbiory o literaturę wielokulturową,

prace autorstwa migrantek/migrantów i materiały wielojęzyczne i tym samym lepiej odzwierciedlać różnorodność swoich społeczności.

JAK BIBLIOTEKARKI/BIBLIOTEKARZE MOGĄ WSPIERAĆ TEN PROCES

1 Dokumentowanie i prezentowanie historii migrantek/migrantów

Biblioteki mogą wykorzystywać opowieści, historie mówione i projekty artystyczne do upamiętniania doświadczeń migracyjnych i budowania pamięci zbiorowej. Pomoże to zachować wyjątkowe doświadczenia związane z migracją oraz wzmocni empatię i zrozumienie wśród członków społeczności.

¹ Cosmin Nasui, „Open Museums Open Hearts lansează Ghidul de Bune Practici Pentru Lucrul În Muzeu Cu Refugiații | Modernism”, 28 kwietnia 2023.

² Silviu Anghel and Alexandra Zbucea, „Artists at War”, *Europolity Continuity and Change in European Governance* 17, nr 2 (grudzień 2023)

Otwarte muzea, otwarte serca | RUMUNIA

W Rumunii w ramach projektu „**Otwarte muzea, otwarte serca**” biblioteka publiczna (Biblioteca Metropolitană) w Bukareszcie i organizacja pozarządowa Asociația Culturală Câte-n lună și-n mansardă poprowadziły warsztaty z ukraińskimi uchodźczyniami/uchodźcami i zorganizowały wystawy z ich udziałem. Celem tej inicjatywy było zachęcenie rumuńskiej młodzieży do nawiązania kontaktów z ukraińskimi artystkami/artystami z doświadczeniem uchodźczym. Wiosną 2023 r. w Muzeum Rumuńskiego Chłopa w Bukareszcie otwarto wystawę „Together. A Jumping Diary”, prezentującą osobiste historie młodych uchodźczyń/uchodźców.¹ Wystawę można było później zwiedzić także w bibliotece. W ramach inicjatywy opracowano przewodnik dla pracowników muzeów na temat współpracy ze społecznościami uchodźczymi i angażowania ich w działania.²

Żywa biblioteka | FRANCJA

Podczas jednego z wydarzeń kulturalnych biblioteka w Lyonie (we Francji) zorganizowała pierwszą „**żywą bibliotekę**”, której przeprowadzenie było poprzedzone badaniem naukowym. Dla pełniących rolę „żywych książek” wolontariuszy oraz moderującego spotkania zespołu biblioteki zrealizowano warsztaty na temat budowania pewności siebie, radzenia sobie z emocjami i prowadzenia rozmów na tematy wrażliwe. Biblioteka stworzyła również kreatywne „okładki książek”, które zaprezentowała na wystawie.

2 Spotkania międzypokoleniowe

Biblioteki są właściwymi miejscami do tego, by wspierać dialog międzypokoleniowy, na przykład łącząc pierwsze pokolenie migrantów/migrantek oraz ich rodziny poprzez wspólne opowieści, sztukę i twórcze działania. Przestrzenie te służą zachowaniu i przekazywaniu wiedzy kulturowej. Biblioteki mogą również organizować prelekcje lub udostępniać materiały na temat migracji, kolonizacji i niewolnictwa, zachęcając do refleksji nad ich dziedzictwem historycznym i kulturowym. Przykłady inicjatyw promujących tego typu powiązania międzypokoleniowe obejmują:

Czy wiesz, że?

21 lutego obchodzony jest Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego. Święto, ustanowione przez UNESCO w 1999 roku, jest doskonałą okazją dla bibliotek do promowania różnorodności językowej.

Festiwal „Migrant’scène”

| FRANCJA

Organizowany co roku przez La Cimade w miastach na terenie całej Francji festiwal porusza tematykę migracji poprzez sztuki wizualne i performatywne oraz dialog, angażując migrantki/migrantów w każdym wieku w dyskusję na temat ich dziedzictwa kulturowego.³

Dzień Języka Ojczystego w Torpignattara

| WŁOCHY

Z okazji Międzynarodowego Dnia Języka Ojczystego (21 lutego) Biblioteka Goffredo Mameli wraz z partnerami zorganizowała wielokulturowe spotkanie z matkami czytającymi w swoim ojczystym języku. W ten sposób biblioteka podkreśliła swoje zaangażowanie na rzecz różnorodnej społeczności.

Wystawa sztuki „Spokojne niebo nad Ukrainą”

| RUMUNIA

Biblioteka okręgowa Astra w Sybinie (Rumunia) zorganizowała wystawę prac ukraińskich dzieci, pokazując, jaki wpływ na społeczność wywarła wojna w Ukrainie i promując wzajemne zrozumienie.⁴

³La Cimade, „Festival Migrant’Scène”, [La Cimade](#), dostęp 10 kwietnia 2025.

⁴Library Bridges (LiBri), [Desk Research Report. Context Elements and Existing Initiatives for TCN-Welcoming Libraries in France, Italy, Latvia, Poland, and Romania](#), wrzesień 2024.

PRAKTYCZNE PORADY I PODPOWIEDZI

Poniżej znajduje się lista przydatnych porad i podpowiedzi, o których warto pamiętać, promując wymianę językową i pielęgnowanie języka, spotkania międzykulturowe oraz zachęcając do refleksji nad doświadczeniami związanymi z migracją.

Porada lub podpowiedź	Wyjaśnienie
Powitaj gości w wielu językach	Aspirujący poligłoci mogą nauczyć się kilku kluczowych zwrotów w najczęściej używanych językach imigrantek/imigrantów w swojej okolicy. Słowo „cześć” lub „witaj” wypowiedziane w ojczystym języku drugiej osoby może od razu pomóc w nawiązaniu kontaktu. Można też nosić identyfikator z informacją, jakim posługujesz się językiem!
Pytaj, nie przyjmuj za pewnik	Zamiast zakładać, jakie ktoś ma potrzeby, zadawaj otwarte pytania, takie jak: „Jakie materiały lub zajęcia byłyby dla Ciebie najbardziej pomocne?” lub „Czy jest język, w którym wolisz mówić?”
Stwórzcie coś razem	Ludzie chętniej się angażują i poświęcają czas inicjatywom, które pomogli stworzyć. W miarę możliwości angażuj migrantki/migrantów w planowanie projektów, działań czy zajęć bibliotecznych.
Zorganizuj „kącik językowy”	Nawet jeśli biblioteka nie posiada dużego wielojęzycznego księgozbioru, zwiększ dostępność tych książek, które już masz, tworząc specjalne wystawy i wyraźnie oznaczając sekcje książek w językach obcych.
Obserwuj, kto nie przychodzi i dlaczego	Zwróć uwagę na to, kto nie korzysta z przestrzeni. Zapytaj instytucje partnerskie w okolicy lub lokalne stowarzyszenia, jakie dostrzegają bariery i wprowadź odpowiednie zmiany.
Bierz udział jako osoba, która się uczy	Dołączenie do lokalnej grupy osób uczących się wzajemnie swoich języków pomaga rozwijać empatię i pogłębiać rozumienie świata przez pryzmat innego języka.
Twórz przyjazne środowisko dla początkujących	Zaplanuj zajęcia, które nie będą wymagać doskonałej znajomości danego języka ani kultury, dzięki czemu wszyscy goście poczują się mile widziani.

PODSUMOWANIE

Biblioteki odgrywają kluczową rolę w promowaniu integracji i spójności społecznej w społecznościach migrantek/migrantów. Pomagają budować porozumienie między społecznościami z doświadczeniem migracji a społeczeństwem większościowym, udostępniając zasoby promujące różnorodność kulturową, wspierając naukę języków i organizując spotkania międzykulturowe. Są wartościowymi przestrzeniami służącymi ochronie języków ojczystych, dokumentowaniu historii migracji i promowaniu wzajemnego zrozumienia. W ten sposób przyczyniają się nie tylko do wzmocnienia tkanki społecznej i kulturowej społeczeństwa, ale także do budowania dobrostanu migrantek/migrantów, którym pomagają zachować więź z ich korzeniami, a jednocześnie przystosowywać się do nowego otoczenia.

BIBLIOGRAFIA

- Anghel, Silviu, and Alexandra Zbucnea. „Artists at War”. *Europolity Continuity and Change in European Governance* 17, nr 2 (grudzień 2023), <https://doi.org/10.25019/europolity.2023.17.2.1>.
- David, Livermore, „Cultural Characteristics: Value Dimensions of Culture”, w: *Leading with Cultural Intelligence*, Oklahoma State University Libraries, 2015, <https://open.library.okstate.edu/interculturalcommunication/chapter/cultural-characteristics/>.
- Komisja Europejska, „Różnorodność językowa – European Education Area”, 3 czerwca 2024, <https://education.ec.europa.eu/pl/focus-topics/improving-quality/multilingualism/linguistic-diversity>.
- IOM, „Key Areas of Migration Governance and Management. Integration and Social Cohesion”, *EMM 2.0 Handbook*, b.d., <https://emm.iom.int/handbooks/integration-and-social-cohesion>.
- La Cimade, „Festival Migrant’Scène”, La Cimade, dostęp 10 kwietnia 2025, <https://www.lacimade.org/active/festival-migrant-scene/>.
- Library Bridges (LiBri), *Desk Research Report. Context Elements and Existing Initiatives for TCN-Welcoming Libraries in France, Italy, Łotwa, Poland, and Rumunia*, wrzesień 2024. <https://eblida.org/wp-content/uploads/2024/10/Deliverable-2.2-Desk-Research-report-catalogue-of-initiatives-and-contents.pdf>.
- MacGregor, Marion, „A Migrant’s Mother Tongue — a Language with No Value?” *InfoMigrants*, 29 października 2019, <https://www.infomigrants.net/en/post/20180/a-migrants-mother-tongue--a-language-with-no-value>.
- Nasui, Cosmin. „Open Museums Open Hearts Lansează Ghidul de Bune Practici Pentru Lucrul În Muzeu Cu Refugiații | Modernism”, 28 kwietnia 2023, <https://www.modernism.ro/2023/04/28/open-museums-open-hearts-lanseaza-ghidul-de-bune-practici-pentru-lucrul-in-muzeu-cu-refugiatii/>.
- Regionalne Centrum Dokumentacji Międzykulturowej. „Circulating Shelf: Book Lending in Tuscany - Regional Intercultural Documentation Center”, kwiecień 2022. <https://www.polointerculturale.toscana.it/it/scaffale-circolante/pagina1688.html>.
- Sabine Choquet, „Models of Integration in Europe”, 30 października 2017, <https://www.robert-schuman.eu/en/european-issues/0449-models-of-integration-in-europe>.
- UNESCO. „Multilingual Education, the Bet to Preserve Indigenous Languages and Justice | UNESCO”, 29 września 2023, <https://www.unesco.org/en/articles/multilingual-education-bet-preserve-indigenous-languages-and-justice>.
- *Unmasking Racism: Guidelines for Educational Materials*. Francja, 2024, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000388802>.

DODATKOWE ZASOBY

Wielokulturowość i zbiory wielojęzyczne

- IFLA/UNESCO Multicultural Library Manifesto
- Bibliografia Mamma Lingua 2015: https://www.mammalingua.it/sito/wp-content/uploads/2021/08/MAMMA-LINGUA_ar_2015.pdf (język włoski)
- Katalog dokumentalny Centre de ressources Abdelmalek Sayad: <https://catalogue.histoire-immigration.fr/> (język francuski)
- IFLA/UNESCO Multicultural Library Manifesto <https://repository.ifla.org/items/f0932243-5d68-4227-af91-cf4313687b6c> and Toolkit <https://www.ifla.org/ifla-unesco-multicultural-library-manifesto-toolkit/> (materiał dostępny w wielu językach)

Materiały na temat prowadzenia zajęć językowych

- Language Café w bibliotece publicznej w Chrzanowie, Polska: <https://www.naplesisterlibraries.org/the-cooperative-language-learning-initiatives-between-panevezys-county-lithuania-and-chrzanow-poland-libraries/> (język angielski)
- Przewodnik po tandemach językowych European Universities of Technology Alliance (ENHANCE): https://enhanceuniversity.eu/wp-content/uploads/2023/02/D3.15_Language-Tandem-Guidelines.pdf (język angielski)

Spotkania międzykulturowe i zachowanie historii migracji

- Kalendarz wydarzeń kulturalnych i religijnych rządu Australii: <https://www.homeaffairs.gov.au/about-us/our-portfolios/multicultural-affairs/about-multicultural-affairs/calendar-of-cultural-and-religious-dates>
- Żywa Biblioteka: <https://www.coe.int/en/web/interculturalcities/-/human-library-in-schools-educate-for-a-diver-ci-1> (język angielski)
- Wirtualna wystawa „Leggere la migrazione: storie, paradigmi, aspetti sociali – Reading Migration: histories, paradigms, social aspects” <https://upo.sebina.it/sebinaFO/repository/mv/index.html> (język włoski)
- Włoskie grupy czytelnicze „La Città di Eufemia (Miasto Eufemii)” promujące dyskusje i refleksje na temat różnorodności kulturowej i kolonializmu. <https://bct.comune.torino.it/i-gruppi-di-lettura-del-progetto-leggermente/gruppo-di-lettura-la-citta-di-eufemia> (język włoski)

Dodatkowe materiały w różnych językach znajdują się na stronie poświęconej osobom z doświadczeniem migracji, opracowanej przez EBLIDA w ramach projektu: <https://eblida.org/displaced-exiled-migrant-persons/>

SCENARIUSZE ZAJĘĆ I WYDARZEŃ

WYDARZENIE 1:

Wystawa książek w językach obcych i kącki tematyczne

➔ **ODBIORCY:** Dzieci i młodzież z doświadczeniem migracji (oraz migranci drugiego i trzeciego pokolenia) i osoby z lokalnej społeczności

UCZESTNICY
5-7

**OSOBY
PROWADZĄCE**
1-2

POZIOM
Początkujący

PRZYGOTOWANIE
20 min.

WYDARZENIE
2 godz., 05 min.

OPIS

W ramach tego wydarzenia osoby z doświadczeniem migracji przygotowują w bibliotece wystawę książek lub tematyczny kącik książkowy, w którym prezentowane są książki w ich językach ojczystych.

CELE

Uczestniczki/uczestnicy:

- wybierają książki w ich języku ojczystym / w języku obcym,
- tworzą angażującą wystawę, która przyciąga uwagę czytelników do książek w danym języku,
- czują się pewniej podczas prezentowania swojego języka i kultury.

ROZWIJANE UMIEJĘTNOŚCI

- Współpraca i praca zespołowa.
- Docenianie języka ojczystego i wielokulturowości.

WYMAGANIA WSTĘPNE DLA ODBIORCÓW

Zrozumienie języka używanego przez osobę prowadzącą (lub zaoferowanie tłumaczenia, jeśli to możliwe).

SPRZĘT

- Materiały wystawowe (półki, stojaki, stoły, dekoracje).
- Etykiety lub karty katalogowe z opisem książek.
- Materiały piśmiennicze (arkusze kolorowego papieru, markery).

WYKORZYSTYWANE TREŚCI

- Książki w różnych obcych językach (dostarczone przez bibliotekę lub osoby ze społeczności migranckich).

PRZYGOTOWANIE (1–2 GODZ., 2–3 TYGODNIE WCZEŚNIEJ)

To wydarzenie wymaga wcześniejszego przygotowania:

- Zidentyfikuj potencjalne uczestniczki/uczestników i skontaktuj się z nimi. Udostępnij listę zapisów szkołom i lokalnym stowarzyszeniom migrantek/migrantów lub stowarzyszeniom kulturalnym i utwórz ogłoszenie na stronie internetowej lub w newsletterze biblioteki.
- Rozważ współpracę ze stowarzyszeniami językowymi lub kulturalnymi, które już prowadzą warsztaty pisania lub lekcje doskonalenia znajomości języka ojczystego.
- **WAŻNE:** biblioteka może nie posiadać książek dostępnych w językach ojczystych wszystkich osób uczestniczących. W takim przypadku warto rozważyć dostosowanie wydarzenia do potrzeb potencjalnie zainteresowanych osób uczestniczących, aby nie poczuły się pominięte. Rozważ skorzystanie z cyfrowych zbiorów biblioteki lub poproś uczestniczki/uczestników, aby wybrali książkę spośród dostępnych języków, kierując się w wyborze swoimi zainteresowaniami.

1. PRZYGOTOWANIE W DNIU WYDARZENIA (20 MIN.)

- Zidentyfikuj zasoby (książki, płyty DVD, komiksy itp.) w różnych językach ze zbiorów bibliotecznych. Pogrupuj książki według języka i tematyki w stosy, aby ułatwić sobie wybór.
- Przygotuj w bibliotece specjalne miejsce do ekspozycji książek.
- Przygotuj puste etykiety na opisy książek i materiały dekoracyjne.

2. WSTĘP (15 MIN.)

- **Powitanie** (2 MIN.)

Przywitaj uczestniczki/uczestników i przedstaw wydarzenie.

- **Przedstawienie się** (3 MIN.)

Poproś każdą osobę o podanie imienia i języka ojczystego.

- **Rozgrzewka integracyjna** (5 MIN.)

Wymiana ulubionych książek: Każda z osób uczestniczących w wydarzeniu krótko opisuje swoją ulubioną książkę w swoim ojczystym języku (jeśli taką ma). Możesz również poprosić każdego o podzielenie się swoim ulubionym gatunkiem literackim lub cennym wspomnieniem związanym z opowieściami i książkami.

- **Wprowadzenie** (5 MIN.)

Wyjaśnij, dlaczego to ćwiczenie jest ważne: „Czytanie w ojczystym języku nie tylko jest przyjemne i relaksujące, ale jest także sposobem na utrzymanie więzi ze swoimi korzeniami. Język jest częścią nas samych, a czytając w naszym ojczystym języku, chronimy go dla przyszłych pokoleń! W ramach tego wydarzenia wybierzecie książki, zaprojektujecie piękną wystawę i pomożecie sprawić, że biblioteka będzie miejscem bardziej przyjaznym dla osób z różnych środowisk”.

3. WYDARZENIE (1 GODZ., 15 MIN.)

Uczestniczki/uczestnicy przeglądają i wybierają książki w swoim ojczystym języku ze zbiorów biblioteki.

Jeśli nie ma żadnych lub przynajmniej kilku książek w jakimś języku, można porozmawiać o tym, w jaki sposób biblioteka może poszerzyć swoje zbiory.

- **Krok 1: Wybór książek** (30 MIN.)

Przejrzyj bibliotekę i wybierz książki w swoim ojczystym języku. Jeśli brakuje jakiegoś języka, omów, w jaki sposób pomóc bibliotece w dodaniu większej liczby zróżnicowanych książek (i pomóż w wyborze innego tytułu).

- **Krok 2: Tworzenie wystawy** (30 MIN.)

Dodaj kolorowe napisy, osobiste przemyślenia na temat kultury uczestniczek/uczestników, krótką notkę o książce, którą wybrali (opcjonalnie), na podstawie opisu i okładki, a także dekoracje, aby wystawa była zabawna i angażująca. Ułóż książki na półce lub stole.

Można też wybrać kilka książek jako zespół i wspólnie przedyskutować, o czym jest książka, jakie słowa kluczowe pasują do jej opisu i jak zachęcić innych do jej przeczytania. (Opcjonalnie:) użyj narzędzia sztucznej inteligencji do przetłumaczenia streszczenia książki.

- **Krok 3: Prezentacja** (15 MIN.)

Poproś uczestniczki/uczestników, aby podzielili się swoimi przemyśleniami na temat tego, dlaczego wybrali właśnie tę książkę i co im się w niej podoba. Da im to możliwość nawiązania głębszych relacji z innymi uczestnikami, a także ćwiczenia umiejętności komunikacyjnych.

4. ZAKOŃCZENIE WYDARZENIA (15 MIN)

Obejrzyj wystawę. Zwróć uwagę na sugestie uczestniczek/uczestników dotyczące dodatkowych książek (napisanych w ich języku ojczystym lub na niego przetłumaczonych), które chcieliby zobaczyć w zbiorach biblioteki.

PROPOZYCJE DALSZYCH DZIAŁAŃ**→ BIBLIOTECZNA LISTA ŻYCZEŃ:**

Pomóż zaproponować nowe książki do biblioteki w różnych językach (upewnij się, że ludzie wiedzą, że mogą proponować książki w różnych językach).

→ BIEŻĄCE WYSTAWY:

Omów sposoby, w jakie książki wielojęzyczne mogą być widoczne przez cały rok. Można tę wystawę przekształcić na przykład w cykl „Język miesiąca”! Umieść wystawę w dobrze widocznym miejscu.

WYDARZENIE 2:

Tandemy językowe

➔ **ODBIORCY:** Młodzież i dorośli z doświadczeniem migracyjnym

UCZESTNICY
10-20

**OSOBY
PROWADZĄCE**
1

POZIOM
Początkujący

PRZYGOTOWANIE
1-2 godz.

WYDARZENIE
1 godz., 50 min.

OPIS

Tandemy językowe dają osobom uczestniczącym (migrantkom/migrantom i osobom z lokalnej społeczności) możliwość wzajemnego ćwiczenia umiejętności językowych. Każda osoba uczy swojego języka współuczestnika wydarzenia w interaktywnej, nieformalnej atmosferze. Zajęcia obejmują wspólne czytanie gazet, dyskusje na temat zrozumienia tekstu i dzielenie się wyrażeniami z różnych kultur.

CELE

Uczestniczki/uczestnicy:

- rozwijają umiejętności językowe poprzez wzajemne uczenie się,
- poprawiają umiejętność mówienia, słuchania i rozumienia w nowym języku,
- poznają różne formy ekspresji kulturowej i tradycje,
- wspierają integrację społeczną i dialog międzykulturowy.

ROZWIJANE UMIEJĘTNOŚCI

- Mówienie i rozumienie ze słuchu.
- Rozszerzanie słownictwa i wymowa.
- Świadomość kulturowa i umiejętności komunikacyjne.

WYMAGANIA WSTĘPNE DLA ODBIORCÓW

- Podstawowe zainteresowanie wymianą językową.
- Otwartość na wymianę kulturową i dialog.

SPRZĘT

- Notatniki lub arkusze ćwiczeń do robienia notatek (zalecane).
- Drukarka.

WYKORZYSTYWANE TREŚCI

- Opowiadania lub baśnie ludowe z różnych kultur.
- Aplikacja KAHOOT (opcjonalnie).
- Historie ustne lub narracje osobiste.
- Wyrażenia idiomatyczne z różnych języków.
- Wydrukowane artykuły prasowe, książki lub historie w różnych językach (opcjonalnie).

1. PRZYGOTOWANIE (1–2 GODZ., 1–2 TYGODNIE WCZEŚNIEJ)

To wydarzenie wymaga wcześniejszego przygotowania:

Zaproś osoby uczestniczące. Warto rozważyć udostępnienie listy zapisów lokalnym stowarzyszeniom migrantek/migrantów oraz uniwersytetom, aby zainteresowane osoby mogły dodać swoje adresy e-mail i zaproponować swój ojczysty język w celu dopasowania do pary.

Możliwości partnerstwa:

Studentki/studenci (w tym osoby uczestniczące w programach wymiany zagranicznej, np. Erasmus) mogą być szczególnie zainteresowani wymianą językową w ramach rozwijania umiejętności na potrzeby studiów. Jest to również okazja do ułatwienia interakcji pomiędzy młodymi migrantkami/migrantami z Europy i spoza niej.

2. PRZYGOTOWANIE W DNIU WYDARZENIA (10 MIN.)

- Przygotuj przestrzeń ze stołami i krzesłami do dyskusji w parach i zaproś gości.
- Przygotuj materiały do czytania, np. czasopisma w wybranych językach (opcjonalnie).

3. WSTĘP (30 MIN.)

- **Powitanie** (5 MIN.)

Przywitaj osoby uczestniczące, przedstaw się, zadbaj o przyjazną, relaksującą atmosferę i wygodne krzesła.

- **Przedstawienie się** (5 MIN.)

Poproś uczestniczki/uczestników, aby się przedstawili i powiedzieli, skąd pochodzą, jakimi językami mówią i jakich języków chcieliby się nauczyć.

- **Rozgrzewka integracyjna** (10 MIN.)

Poproś uczestniczki/uczestników, aby się przedstawili, podzielili się wyrażeniem lub idiomem ze swojego języka i wyjaśnili jego znaczenie.

Podaj kilka przykładów różnic w wyrażeniach w zależności od języka. Na przykład w wielu językach istnieją różne wyrażenia opisujące deszcz i słońce jednocześnie, zjawisko meteorologiczne, które występuje, gdy chmury rozstępują się w czasie burzy.

- W Rwandzie nazywają je „ślubem hieny”.
- Po polsku mówi się „czarownica masło kleci”.
- Po hiszpańsku mówi się „króliki rodzą”.

Przygotuj ankietę z pytaniami dotyczącymi tradycyjnych wyrażzeń, typu „Co to oznacza?”.

Uczestniczki/uczestnicy muszą konsultować się ze sobą, aby znaleźć prawidłowe odpowiedzi.

Ankiety można wypełnić przy użyciu aplikacji KAHOOT, a uczestniczki/uczestnicy będą skanować kody QR, aby uzyskać dostęp do odpowiedzi.

- **Wprowadzenie** (10 MIN.)

Połącz uczestniczki/uczestników w grupy (najlepiej 2-osobowe, maksymalnie 3-osobowe), w miarę możliwości zgodnie z wyrażonymi zainteresowaniami językowymi. Jeśli liczba uczestniczek/uczestników jest nieparzysta, poproś o udział osobę prowadzącą.

Wskazówka: Ustal oczekiwania. Zapewnij uczestniczki/uczestników, którzy mogą mieć różny poziom posługiwania się językiem, że jest to w porządku i stanowi część doświadczenia.

4. WYDARZENIE (1 GODZ.)

- **Krok 1: Wybierz i przedstaw temat sesji** (10 MIN.)

Sesję można organizować wokół kluczowych tematów, aby ułatwić dyskusję uczestniczkom/uczestnikom. Przykładowe tematy:

- Opisz typowy dzień w swoim kraju.
- Porównaj poranne rutyny w różnych kulturach.
- Omów popularne wyrażenia używane podczas powitań i pożegnań.
- Podaj nazwy tradycyjnych potraw ze swojego kraju i wyjaśnij, jak je przyrządzać.
- Opowiedz o swojej wymarzonej pracy i dlaczego Cię ona interesuje.
- Opisz swoją ostatnią podróż i najlepsze miejsca do odwiedzenia w swoim kraju.

(Opcjonalnie) Inne pomysły na przebieg obejmują ćwiczenie „przedstaw swoją parę”, odgrywanie ról (np. symulowanie sytuacji z życia codziennego, takich jak zamawianie jedzenia w restauracji lub pytanie o drogę) oraz wspólne czytanie artykułów, dialogów lub opowiadań. Możesz również przygotować kilka materiałów, takich jak artykuły i gazety, aby wzbudzić zainteresowanie uczestniczek/uczestników i zachęcić ich do dyskusji.

- **Krok 2: Dyskusja w parach** (40 MIN.)

Typowy sposób organizacji konwersacji w tandemie językowym polega na podziale czasu konwersacji pomiędzy dwa języki (np. po 20 minut każdy), tak aby każda osoba miała równe szanse.

Jedna osoba mówi w swoim języku docelowym, podczas gdy druga osoba słucha i pomaga korygować błędy. Następnie następuje zamiana ról.

- **Krok 3: Podsumowanie** (10 MIN.)

Zbierzcie się ponownie jako grupa, aby wymienić się przemyśleniami. Uczestniczki/uczestnicy mogą na zmianę dzielić się jedną ciekawą rzeczą, której się nauczyli.

5. ZAKOŃCZENIE WYDARZENIA (10 MIN.)

Podziękuj uczestniczkom/uczestnikom za udział i zaproponuj możliwość ponownego spotkania (samodzielnie lub na następnej sesji).

**PROPOZYCJE DALSZYCH
DZIAŁAŃ****→ ZORGANIZUJ**

większe wydarzenia, podczas których opowiadane są historie w wielu językach.

→ ZORGANIZUJ

kilka sesji, aby uczestniczki/uczestnicy mogli odnieść więcej korzyści.

WYDARZENIE 3:

Antologia opowieści z zagranicy (warsztaty pisarskie)

➔ **ODBIORCY:** Młodzież i dorośli z doświadczeniem migracji, osoby z lokalnej społeczności

UCZESTNICY
10-15

**OSOBY
PROWADZĄCE**
1

POZIOM
Średnio-
zaawansowany

PRZYGOTOWANIE
1-2 godz.

WYDARZENIE
2 godz., 45 min.

OPIS

Uczestniczki/uczestnicy wspólnie tworzą antologię opowiadań, podań ludowych lub przepisów kulinarnych w swoich ojczystych językach, opcjonalnie z tłumaczeniami. Warsztaty mają na celu wspieranie wymiany kulturalnej, rozwijanie umiejętności pisarskich i wyrażanie tożsamości poprzez opowiadanie historii.

CELE

Uczestniczki/uczestnicy:

- ćwiczą swój ojczysty język poprzez opowiadanie historii,
- nawiązują kontakt z ludźmi o różnym pochodzeniu kulturowym i językowym,
- pokazują i świętują wielokulturowe tożsamości,

ROZWIJANE UMIEJĘTNOŚCI

- Kreatywność.
- Wypowiedzi pisemne.
- Umiejętności cyfrowe (opcjonalnie).
- Relacje międzykulturowe.
- Tłumaczenie.

WYMAGANIA WSTĘPNE DLA ODBIORCÓW

- Umiejętność czytania i pisania w języku ojczystym (pożądana).
- Zrozumienie języka używanego przez osobę prowadzącą (lub zaoferowanie tłumaczenia).

SPRZĘT

- Długopisy, kredki, papier lub zeszyty do pisania.
- Komputery, na których uczestniczki/uczestnicy będą mogli pisać swoje historie (opcjonalnie).
- Materiały introligatorskie (tektura, okładki plastikowe lub laminowane, taśma introligatorska, klej itp.).

WYKORZYSTYWANE TREŚCI

- Przykłady opowieści ludowych, opowieści podróżniczych lub przepisów z różnych kultur.
- Opcjonalnie: Dostęp do publikacji cyfrowych na platformie internetowej.

1. PRZYGOTOWANIE (1–2 GODZ., 2–3 TYGODNIE WCZEŚNIEJ)

To wydarzenie wymaga wcześniejszego przygotowania:

- Wybierz temat antologii i zidentyfikuj potencjalne uczestniczki/uczestników, z którymi możesz nawiązać kontakt. Rozważ udostępnienie listy zapisów szkołom i lokalnym stowarzyszeniom migrantek/migrantów lub kulturowym i utworzenie ogłoszenia na stronie internetowej lub w newsletterze biblioteki.
- Rozważ współpracę ze stowarzyszeniami językowymi lub kulturalnymi, które już prowadzą warsztaty pisanía lub lekcje doskonalenia znajomości języka ojczystego.
- Ustal termin zapisów/rejestracji.

2. PRZYGOTOWANIE W DNIU WYDARZENIA (15 MIN.)

- Przygotuj stoły z przyborami do pisanía lub komputery do pisanía.
- W zależności od wybranego tematu przygotuj zestaw książek (np. legendy, podania ludowe lub międzynarodowe książki kucharskie) dla inspiracji.

3. WSTĘP (25 MIN.)

- **Powitanie** (5 MIN.)

Krótko przedstaw cel warsztatu i jego wyniki (np. antologia w wersji drukowanej lub cyfrowej dostępna w bibliotece). Udostępnił przykłady poprzednich antologii (jeśli są dostępne).

Zachęcaj do otwartej i pełnej szacunku wymiany doświadczeń kulturowych.

- **Przedstawienie się** (5 MIN.)

Poproś każdą osobę, aby podała swoje imię, powiedziała, skąd pochodzi, oraz opowiedziała o jednej ulubionej historii lub potrawie ze swojego kraju lub swojej kultury.

- **Rozgrzewka integracyjna** (5 MIN.)

Osoba prowadząca przedstawia krótką opowieść/bajkę ludową ze swojego kraju ojczystego. Alternatywnie: Gra „Skojarzenia słowne”: Napisz słowo związane z opowiadaniem historii (np. „podróż”, „pamięć”, „tradycja”) i poproś każdą osobę o wypowiedzenie pierwszego słowa lub frazy, które przyjdą jej do głowy. Zapytaj uczestniczki/uczestników: dlaczego, Twoim zdaniem, zachowanie naszych historii i wspomnień jest ważne? Niektóre odpowiedzi, które mogą posłużyć do ukierunkowania wymiany, mogą obejmować ochronę tożsamości, wartości, lekcji itp.

- **Wprowadzenie** (10 MIN.)

Wyjaśnij, dlaczego to ćwiczenie jest ważne: „Historie to coś więcej niż tylko rozrywka – to sposób na zachowanie naszej tożsamości, historii i wartości. Niezależnie od tego, czy jest to przekazywana

z pokolenia na pokolenie opowieść ludowa, osobiste doświadczenie z podróży czy ceniony rodzinny przepis, opowiadanie historii utrzymuje kultury przy życiu i pozwala nam dzielić się nimi z innymi. Biorąc udział w tym warsztacie, przyczynisz się do stworzenia żywego archiwum różnorodnych opowieści”.

4. WYDARZENIE (2 GODZ.)

- **Krok 1: Wybór tematu** (15 MIN.)

Uczestniczki/uczestnicy wybierają temat swojej opowieści: podania ludowe, doświadczenia podróżnicze, tradycje rodzinne lub wspomnienia związane z jedzeniem. Podaj przykładowe podpowiedzi, które mogą być inspiracją. Antologia może koncentrować się wokół jednego lub wielu tematów.

- **Krok 2: (Opcjonalnie) Burza mózgów w parach** (30 MIN.)

- Uczestniczki/uczestnicy łączą się w pary i dzielą się pomysłami na historie.
- Zachęcaj do aktywnego słuchania i przekazywania informacji zwrotnych.
- Udzielaj wskazówek dotyczących struktury opowieści i jej kluczowych elementów, takich jak sceneria, postacie i przesłanie.
- Zachęć uczestniczki/uczestników, aby usiedli przed komputerem lub przy stole i zaczęli pisać w swoim ojczystym języku. Jeśli znajdą czas, mogą zacząć tłumaczyć historię na lokalny język, korzystając ze słownika lub internetowych narzędzi językowych, np. DeepL.

- **Krok 3: Pisanie i pierwsze wersje** (1 GODZ.)

- Uczestniczki/uczestnicy zaczynają pisać swoje historie (na komputerze lub ręcznie).
- Osoby prowadzące zapewniają wskazówki i wsparcie.
- W przypadku uczestniczek/uczestników o ograniczonych umiejętnościach czytania i pisania możesz zaproponować formę alternatywną, np. stworzenie rysunku lub nagranie historii, którą później można zapisać.
- **WSKAZÓWKA:** Dodaj minimalną i maksymalną liczbę słów.

- **Krok 4: Podsumowanie** (15 MIN.)

- Uczestniczki/uczestnicy wymieniają się swoimi wersjami roboczymi i przekazują sobie uwagi.
- Zachęcaj do przejrzystości, głębi kulturowej i angażującego opowiadania historii.

5. ZAKOŃCZENIE WYDARZENIA (5 MIN.)

Omów kolejne kroki: finalizowanie treści, edycję i formatowanie antologii. Podziękuj uczestniczkom/uczestnikom za poświęcony czas. Jeśli uczestniczki/uczestnicy nie skończyli, mogą udostępnić Ci swoje prace robocze lub zabrać je do domu, aby je dokończyć.

Po zakończeniu zajęć możesz **zebrać historie w książce**, umieszczając obok siebie tekst w języku oryginału i tłumaczenie. Znajdź w bibliotece miejsce, w którym chcesz zaprezentować antologię (online lub offline).

PROPOZYCJE DALSZYCH DZIAŁAŃ

→ ZORGANIZUJ PUBLICZNE CZYTANIE,

podczas którego uczestniczki/uczestnicy będą mogli podzielić się swoimi historiami i przeczytać je w swoich językach.

→ ZAOFERUJ WARSZTATY UZUPEŁNIAJĄCE lub stwórz serię antologii skupionych wokół różnych tematów.

→ PRZEKSZTAŁĆ ĆWICZENIE W KONKURS NA OPOWIADANIE,

w którym uczestniczki/uczestnicy mogą wygrać nagrodę za najlepsze nadesłane dzieło (np. książki z biblioteki).

→ NAGRAJ WYSTĄPIENIA

i udostępnij je na stronie internetowej biblioteki.

WYDARZENIE 4:

Żywa Biblioteka

➔ **ODBIORCY:** Młodzież i dorośli z doświadczeniem migracji, osoby z lokalnej społeczności

UCZESTNICY
10-20

**OSOBY
PROWADZĄCE**
2-3

POZIOM
Zaawansowany

PRZYGOTOWANIE
1-2 godz.

WYDARZENIE
1 godz., 45 min.

OPIS

Żywa Biblioteka to spotkanie, podczas którego uczestniczki/uczestnicy prowadzą osobiste rozmowy z „żywymi książkami” – osobami ze środowisk migracyjnych, które dzielą się swoimi prawdziwymi doświadczeniami. Jej celem jest wspieranie empatii, obalanie stereotypów i budowanie wzajemnego zrozumienia między społecznościami.

Inspiracją jest inicjatywa Żywej Biblioteki. Więcej informacji: humanlibrary.org

CELE

Uczestniczki/uczestnicy:

- promują dialog międzykulturowy i empatię,
- podważają powszechne błędne przekonania na temat migracji,
- zachęcają do poszanowania różnorodności i praw człowieka,
- wzmacniają więzi społeczne poprzez opowiadanie historii,
- zapewniają bezpieczną przestrzeń do prowadzenia wartościowych rozmów.

ROZWIJANE UMIEJĘTNOŚCI

- Aktywne słuchanie i empatia.
- Opowiadanie historii i wystąpienia publiczne.
- Relacje międzykulturowe.

WYMAGANIA WSTĘPNE DLA ODBIORCÓW

- Podstawowa znajomość języka (wspólnego z osobą prowadzącą).
- Gotowość do dzielenia się osobistymi historiami i angażowania się z szacunkiem dla innych.

SPRZĘT

- Krzesła/stoły do dyskusji w małych grupach.
- Etykiety z imionami, kolorowe karteczki samoprzylepne.
- Duża mapa świata (lub pojedyncze mapy świata dla każdej osoby).
- Ankiety do badania opinii.

WYKORZYSTYWANE TREŚCI

- Prawdziwe historie uczestniczek/uczestników z doświadczeniem migracji.
- Filmy z projektu DiverCidade Braga (opcjonalnie).
- Wydrukowane zdania ułatwiające prowadzenie dyskusji.
- Karty podrózne lub materiały do drzewa genealogicznego do wypełnienia przez uczestniczki/uczestników (opcjonalnie).
- Przedstaw projekt [The Mapping Journey Project](https://www.mappingjourneyproject.org/) autorstwa Bouchry Khalili (opcjonalnie).

1. PRZYGOTOWANIE (1–2 GODZ., 2–3 TYGODNIE WCZEŚNIEJ)

To wydarzenie wymaga wcześniejszego przygotowania:

- Do udziału w wydarzeniu zaproś osoby z historią migracyjną (pierwszego, drugiego pokolenia itd.), które chcą podzielić się swoimi opowieściami i doświadczeniami życiowymi. Można to zrobić na kilka sposobów, np. wysyłając ogłoszenia za pośrednictwem mediów społecznościowych, ulotek lub newsletterów, a także podając daty wydarzenia na stronie internetowej lub w kalendarzu biblioteki.
- Poinformuj ośrodki pomocy społecznej, stowarzyszenia migrantek/migrantów i innych partnerów, którzy regularnie współpracują ze społecznościami osób z doświadczeniem migracji.
- **Ważne:** Tematy poruszane podczas spotkania mogą być wrażliwe i trudne dla niektórych osób, dlatego warto rozważyć zaproszenie w charakterze wolontariuszki/wolontariusza osoby z organizacji zajmującej się migrantkami/migrantami lub pomocy społecznej, która w razie potrzeby może udzielić wsparcia.
- Stwórz i wydrukuj listę usług, z których migrantki/migranci mogą skorzystać, jeżeli potrzebują wsparcia, np. pomoc prawną, opieka zdrowotna, mieszkanie i schronienie, infolinie kryzysowe itp.

2. PRZYGOTOWANIE W DNIU WYDARZENIA (15 MIN.)

- Wprowadź osoby prowadzące w temat przebiegu sesji i wrażliwości na osobiste historie.
- Przygotuj przestrzeń odpowiednią do dyskusji w małych grupach (wygodne krzesła, poczęstunek itp.).
- Przygotuj materiały.

3. WSTĘP (30 MIN.)

- **Powitanie** (5 MIN.)

Przywitaj uczestniczki/uczestników i poproś ich o założenie imiennych plakietek oraz wybranie kolorowej karteczki samoprzylepnej, która później posłuży im do łączenia w pary.

- **Przedstawienie się** (5 MIN.)

Krótkie przedstawienie się i podanie imion.

- **Rozgrzewka integracyjna** (15 MIN.)

Dla mniejszych grup: Zagrajcie w grę „Dwie prawdy i jedno kłamstwo”

Dla większych grup: Zagrajcie w grę „Mapa świata”. Wyświetl dużą mapę świata lub pokaż jej wersję cyfrową na ekranie. Daj każdej osobie karteczkę samoprzylepną, na której będzie mogła zaznaczyć, skąd pochodzi, gdzie mieszkała lub które miejsce odwiedziła, a także napisać, dlaczego to miejsce jest

dla niej ważne.

Opcjonalnie: Zainspiruj się projektem „The Mapping Journey Project” artystki Bouchry Khalili:

<https://www.moma.org/calendar/exhibitions/1627> oraz <https://www.youtube.com/watch?v=uQxXnh23kE>

- **Wprowadzenie** (5 MIN.)

Przedstaw koncepcję „Żywej Biblioteki”: „Wyobraź sobie, że wchodzisz do biblioteki, ale zamiast wypożyczyć książkę, wypożyczasz osobę – żywą książkę z prawdziwymi doświadczeniami. „Żywa Biblioteka” to wyjątkowy sposób na przełamywanie stereotypów i budowanie porozumienia między ludźmi z różnych środowisk. Zamiast czytać o migracji, adaptacji kulturowej i odporności w podręcznikach, usłyszysz o tych doświadczeniach bezpośrednio od osób, które je przeżyły. W tym ćwiczeniu wszyscy będziecie „ludzkimi książkami”, będziecie dzielić się swoimi osobistymi historiami z innymi uczestniczkami/uczestnikami”.

WAŻNE: Ustal podstawowe zasady empatii, szacunku i poufności. Jeśli uczestniczki/uczestnicy nie czują się komfortowo, odpowiadając na pytania lub wypowiadając się na konkretne tematy, nie ma problemu. Mogą przejść do następnego tematu. Osoby prowadzące powinny być poinformowane o dostępnych możliwościach interwencji i wsparcia, na wypadek gdyby uczestniczki/uczestnicy ujawnili informacje wymagające dalszej pomocy lub podjęcia wymaganych prawem działań.

4. WYDARZENIE (50 MIN.)

- **Krok 1: Dobierz uczestniczki/uczestników w pary** (5 MIN.)

Dopasuj uczestniczki/uczestników na podstawie kolorów karteczek samoprzylepnych lub ustal pary.

- **Krok 2: Trzy 15-minutowe sesje interakcji** (45 MIN.)

Poproś uczestniczki/uczestników, aby usiedli w parach i wspólnie „czytali” przez 15 minut. Dzięki temu będą mieć wystarczająco dużo czasu na ciekawą rozmowę, ale będzie ona na tyle krótka, by umożliwić wiele interakcji. Osoby prowadzące mogą zachęcać uczestniczki/uczestników do zadawania sobie nawzajem pytań, takich jak:

- Co dla Ciebie oznacza „dom”? Czy znaczenie to uległo zmianie z biegiem czasu?
- Za czym z miejsca dorastania najbardziej tęsknisz lub skąd pochodzisz?
- Jakie tradycje, zwyczaje i wartości są ważne dla Ciebie i Twojej rodziny?
- Czy istnieje jakaś historia związana z daniem, piosenką lub przedmiotem, która łączy Cię z Twoimi korzeniami?
- W jaki sposób życie tutaj ukształtowało Twoje poczucie tożsamości?
- Czy kiedykolwiek czujesz się „pomiędzy” kulturami lub miejscami?

- Jaka jest historia Twojej rodziny – czy ktoś z Twojej rodziny przeprowadzał się kiedyś?
- Jakie zmiany zauważasz w swojej społeczności na przestrzeni lat?
- Czego, Twoim zdaniem, możemy się nauczyć z doświadczeń innych?

Opcjonalnie: poproś uczestniczki/uczestników o wykonanie wydrukowanych ćwiczeń, które pomogą w dyskusji (karty podrózne lub drzewa genealogiczne)

Po każdej 15-minutowej sesji użyj timera lub brzęczyka, aby zmienić pary.

5. ZAKOŃCZENIE WYDARZENIA (10 MIN.)

- Podziękuj uczestniczkom/uczestnikom i docień ich otwartość i odwagę
- Zaprosz do refleksji: Co Was zaskoczyło? Co Was poruszyło?
- Rozdaj formularze opinii
- Opcjonalnie: Zaoferuj nieformalny czas na nawiązywanie kontaktów przy poczęstunku

PROPOZYCJE DALSZYCH DZIAŁAŃ

→ NA KONIEC NALEŻY ZAPEWNIĆ DODATKOWY CZAS,

w razie potrzeby z poczęstunkiem, tak aby wszystkie uczestniczki/uczestnicy mogli swobodnie wchodzić w interakcje.

→ ZORGANIZUJ KONTYNUACJĘ WYDARZENIA

w formie żywych bibliotek lub stwórz krótką historię cyfrową podsumowującą wydarzenie.

WYDARZENIE 5:

Klub czytelniczy o migracji

➔ **ODBIORCY:** Młodzież i dorośli z doświadczeniem migracji, osoby z lokalnej społeczności

UCZESTNICY
5-7

**OSOBY
PROWADZĄCE**
1

POZIOM
Początkujący

PRZYGOTOWANIE
1-2 godz.

WYDARZENIE
2 godz., 30 min.

OPIS

Jest to klub czytelniczy poświęcony literaturze o tematyce migracyjnej, tworzonej przez migrantki/migrantów lub dotyczącej migrantek/migrantów, przesiedleńców czy integracji kulturowej. Uczestniczki/uczestnicy czytają wybrane książki lub ich fragmenty wcześniej (lub wspólnie w trakcie spotkania), a następnie biorą udział w dyskusji oraz towarzyszących jej twórczych aktywnościach.

Można dodać elementy artystyczne – takie jak rysunek, poezja czy kolaż – aby wzbogacić dyskusję i sprawić, by stała się ona wspólnym rozwijającym doświadczeniem.

CELE

Uczestniczki/uczestnicy:

- poznają tematy związane z migracją, takie jak tożsamość, dom, przynależność i odporność, poprzez literaturę,
- ćwiczą empatię i zrozumienie międzykulturowe,
- wyrażają swoje spostrzeżenia w sposób kreatywny.

ROZWIJANE UMIEJĘTNOŚCI

- Czytanie ze zrozumieniem.

- Krytyczne myślenie.
- Komunikacja międzykulturowa.
- Twórcza ekspresja.
- Aktywne słuchanie i empatia.

WYMAGANIA WSTĘPNE DLA ODBIORCÓW

- Podstawowa znajomość języka (lub wsparcie tłumaczeniowe).

SPRZĘT

- Stoły i krzesła do czytania i pracy twórczej.
- Materiały piśmiennicze (papier, długopisy, ołówki, kolorowe markery, przybory do kolażu itp.).
- Flipchart lub tablica suchościeralna (opcjonalnie).

WYKORZYSTYWANE TREŚCI

- Książki, opowiadania lub fragmenty o tematyce migracyjnej – najlepiej napisane przez autorki/autorów z doświadczeniem migracji.
- Egzemplarze wybranego tekstu (w wersji drukowanej lub cyfrowej).

1. PRZYGOTOWANIE (1–2 GODZ., 2–3 TYGODNIE WCZEŚNIEJ)

Promuj klub czytelniczy za pośrednictwem plakatów, mediów społecznościowych, szkół lub lokalnych grup. Poproś uczestniczki/uczestników o wcześniejsze przeczytanie materiałów.

Wybierz książkę lub fragmenty dotyczące migracji i/lub tożsamości. Zapewnij dostępność (tłumaczenia, audiobooki lub wersje łatwe do czytania). Można również wspólnie z grupą zdecydować o wyborze książki już na pierwszej sesji. W przypadku uczniów na wczesnym etapie czytanie może odbywać się w trakcie kilku spotkań.

WAŻNE: Niektóre książki mogą zawierać treści wrażliwe. Bibliotekarki/bibliotekarze powinni wcześniej przejrzeć materiały i oznaczyć wszelkie treści, które mogą wywołać trudne emocje, a w razie potrzeby zaproponować alternatywne rozwiązania.

Zbierz i przygotuj materiały kreatywne oraz zapewnij dostęp do materiałów do czytania (w wersji drukowanej lub cyfrowej).

2. PRZYGOTOWANIE W DNIU WYDARZENIA (10 MIN.)

Ustaw stoły w kręgu, aby zachęcić do dyskusji. Przygotuj stanowisko kreatywne, pokaż okładkę książki i wybrane cytaty.

3. WSTĘP (20 MIN.)

- **Powitanie** (2 MIN.)

Wprowadź uczestniczki/uczestników do pomieszczenia.

- **Przedstawienie się** (3 MIN.)

Zachęć uczestniczki/uczestników, aby krótko się przedstawili i opowiedzieli, dlaczego przybyli.

- **Wprowadzenie** (15 MIN.)

Przedstaw autorki/autorów i podaj krótki opis wybranego tekstu.

Wspomnij, że uczestniczki/uczestnicy będą mieli szansę wyrazić swoje refleksje w sposób kreatywny po dyskusji.

4. WYDARZENIE (1 H 30 MIN.)

- **Krok 1: Wspólne czytanie** (30 MIN.)

Książkę (lub konkretny rozdział) można czytać wspólnie, indywidualnie lub może to zrobić bibliotekarka/bibliotekarz.

• **Krok 2: Dyskusja grupowa** (30 MIN.)

- Co w tej historii najbardziej do Ciebie przemówiło?
- Co ta historia ujawnia na temat migracji, tożsamości i przynależności?
- Czy jakieś fragmenty są sprzeczne z Twoimi przekonaniami lub oferują nowe spostrzeżenia?
- Jeśli masz wybrać jedno słowo opisujące emocjonalny wydźwięk tego utworu, jakie słowo by to było?

Pozostaw przestrzeń zarówno na osobiste refleksje, jak i na zbiorowy dialog.

• **Krok 3: Kreatywne odpowiedzi** (30 MIN.)

Zachęć uczestniczki/uczestników do stworzenia czegoś zainspirowanego tym, co przeczytali i omówili. Opcje mogą obejmować:

- Rysowanie lub tworzenie kolażu na temat sceny lub symbolu z opowieści.
- Pisanie krótkiego wiersza, listu lub refleksji.
- Wizualne przedstawienie znaczenia domu.

Osoby prowadzące powinny przemieszczać się między uczestniczkami/uczestnikami i zachęcać do cichej refleksji lub spokojnej współpracy. Muzyka w tle może pomóc w stworzeniu atmosfery relaksu.

5. ZAKOŃCZENIE WYDARZENIA (15 MIN.)

Uczestniczki/uczestnicy są zachęcani (nie jest to obowiązkowe) do dzielenia się tym, co stworzyli i dlaczego. Wybierz książkę na następną sesję.

**PROPOZYCJE DALSZYCH
DZIAŁAŃ**

→ **ROZSZERZ ZBIORY
BIBLIOTEKI.**

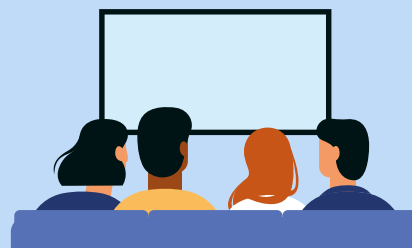
Zamów książki, które uczestniczki/uczestnicy chcą przeczytać w klubie czytelnicy, a następnie dodaj je do zbiorów biblioteki.

→ **ROZSZERZAJ KLUB**

o comiesięczne sesje skupiające się na różnych tematach związanych z kulturą lub migracją.

WYDARZENIE 6:

Projekcja filmu

➔ **ODBIORCY:** Młodzież i dorośli z doświadczeniem migracji, osoby z lokalnej społeczności

UCZESTNICY
10-20

**OSOBY
PROWADZĄCE**
1

POZIOM
Początkujący

PRZYGOTOWANIE
1-2 godz.

WYDARZENIE
2 godz., 50 min.

OPIS

W ramach pokazu filmowego prezentowane są filmy poruszające tematykę migracji lub wyreżyserowane przez migrantki/migrantów. Zachęca to do dialogu i refleksji na temat doświadczeń migracyjnych, integracji społecznej i kulturowej. Po pokazie odbędzie się dyskusja grupowa, podczas której uczestniczki/uczestnicy będą mogli podzielić się swoimi przemyśleniami na temat filmów.

CELE

Uczestniczki/uczestnicy:

- ćwiczą międzykulturowe zrozumienie i empatię poprzez film,
- kwestionują stereotypy i uprzedzenia dotyczącym osób z doświadczeniem migracji, w tym uchodźstwa,
- tworzą przestrzeń, w której uczestniczki/uczestnicy będą mogli dyskutować i zastanawiać się nad kwestiami migracji,
- zachęcają uczestniczki/uczestników do dyskusji na temat realiów migracji przedstawionych w filmach.

ROZWIJANE UMIEJĘTNOŚCI

- Aktywne słuchanie i empatia.
- Krytyczne myślenie i refleksja
- Komunikacja międzykulturowa.

WYMAGANIA WSTĘPNE DLA ODBIORCÓW

- Uczestniczki/uczestnicy powinni rozumieć język osoby prowadzącej i potrafić się nim posługiwać.
- Gotowość do angażowania się w pełen szacunku dialog i dzielenia się swoimi przemyśleniami.

SPRZĘT

- Stoły i krzesła, na których można wygodnie usiąść.
- Projektor i ekran do wyświetlania filmów.
- Sprzęt audiowizualny do odtwarzania filmów.

WYKORZYSTYWANE TREŚCI

- Filmy o migracji lub reżyserowane przez migrantki/migrantów.

1. PRZYGOTOWANIE (1–2 GODZ., 2–3 TYGODNIE WCZEŚNIEJ)

To wydarzenie wymaga wcześniejszego przygotowania:

Wybierz filmy poświęcone tematowi migracji lub takie, które zostały wyreżyserowane przez osoby z doświadczeniem migracji. Tematyka filmów powinna być uzasadniona i zachęcać do refleksji. Propozycje filmowe znajdziesz na stronie Globalnego Festiwalu Filmów o Migracjach (GMFF) organizowanego co roku przez Międzynarodową Organizację ds. Migracji (IOM): <https://www.iom.int/global-migration-film-festival>

WAŻNE: Niektóre filmy mogą zawierać drastyczne sceny przemocy, nadużyć lub inne treści wrażliwe, które potencjalnie mogą wywołać napięcie emocjonalne, niepokój lub traumatyczne wspomnienia, zwłaszcza u osób, które mają doświadczenia związane z migracją lub uchodźstwem. Bibliotekarki/bibliotekarze powinni zapoznać się z filmami przed ich wyświetleniem, poinformować widzów z wyprzedzeniem o treściach mogących wywołać trudne emocje oraz w razie potrzeby zapewnić wsparcie lub zaproponować alternatywne opcje oglądania.

Zaproś uczestniczki/uczestników: udostępniij informacje o pokazie filmu za pośrednictwem mediów społecznościowych, newsletterów lub we współpracy z lokalnymi organizacjami lub szkołami.

2. PRZYGOTOWANIE W DNIU WYDARZENIA (10 MIN.)

Zapewnij przestrzeń z niezbędnym sprzętem (projektor, ekran, sprzęt nagłaśniający). Upewnij się, że siedzenia są wygodne do oglądania, i przetestuj cały sprzęt audiowizualny.

3. WSTĘP (10 MIN.)

- **Powitanie** (2 MIN.)

Przywitaj uczestniczki/uczestników, poproś ich o zajęcie miejsc i przedstaw cel wydarzenia.

- **Przedstawienie się** (3 MIN.)

Poproś uczestniczki/uczestników o przedstawienie się.

- **Wprowadzenie** (5 MIN.)

Krótko przedstaw filmy, które zostaną wyświetlone, podając powód, dlaczego wybrano właśnie te filmy.

4. WYDARZENIE (2 GODZ., 20 MIN.)

- **Krok 1: Projekcja filmu** (2 GODZ.)

Wyświetl wybrany film bądź filmy. Upewnij się, że uczestniczki/uczestnicy czują się komfortowo podczas oglądania filmu, i zachęcaj ich do aktywnego oglądania.

• **Krok 2: Refleksja grupowa** (20 MIN.)

Po obejrzeniu filmu zorganizuj dyskusję. Jeśli wybierzesz więcej niż jeden film, rozważ utworzenie listy pytań, na podstawie których po każdym filmie przeprowadzisz krótką dyskusję grupową.

Wykorzystaj wydrukowane zdania ułatwiające dyskusję, takie jak:

- Jakie emocje i myśli wywołał ten film?
- W jaki sposób film ten podważył lub potwierdził Twoją wiedzę na temat migracji?
- Jakie aspekty migracji zostały poruszone w filmie, które wcześniej nie były Ci znane?
- W jaki sposób film podejmuje tematykę adaptacji i wymiany kulturowej?

5. ZAKOŃCZENIE WYDARZENIA (10 MIN.)

Udostępnij uczestnikom/uczestnikom materiały umożliwiające dalsze zgłębianie zagadnień związanych z migracją (np. filmy dokumentalne, książki, artykuły). Przeznacz czas na nieformalne dyskusje i refleksje przy poczęstunku.

**PROPOZYCJE DALSZYCH
DZIAŁAŃ**

→ **UTWÓRZ CYFROWE CENTRUM
ZASOBÓW**

(np. na stronie internetowej biblioteki) zawierające linki do filmów, artykułów, książek i usług wsparcia. Można to zrobić cyfrowo i udostępnić uczestnikom/uczestnikom po wydarzeniu do dalszej eksploracji.

→ **DYSKUSJE PANELOWE ORAZ
SESJE PYTAŃ I ODPOWIEDZI:**

Po projekcjach zaproś twórców filmowych, ekspertów w dziedzinie migracji lub osoby mające osobiste doświadczenia związane z migracją na panel dyskusyjny lub sesję pytań i odpowiedzi.

WYDARZENIE 7:

Wystawa zdjęć

➔ **ODBIORCY:** Młodzież z doświadczeniem migracji, osoby z lokalnej społeczności

UCZESTNICY
10-30

**OSOBY
PROWADZĄCE**
2

POZIOM
Zaawansowany

PRZYGOTOWANIE
4-5 godz.

WYDARZENIE
2 godz., 45 min.

OPIS

Podczas tego wydarzenia młodzi ludzie z różnych środowisk kulturowych spotykają się i nawiązują ze sobą kontakt poprzez fotografię. Uczestniczki/uczestnicy zgłębiają tematy tożsamości, pamięci i przynależności, odpowiadając na pytania pomocnicze i utrwalając pełne znaczenia obrazy. Końcowe wyniki zostaną zaprezentowane na publicznej wystawie, której celem jest wspieranie dialogu i zacieśnianie więzi społecznych.

CELE

Uczestniczki/uczestnicy:

- promują dialog międzykulturowy i empatię,
- rozwijają ekspresję twórczą i podstawowe umiejętności fotograficzne,
- zachęcają do opowiadania osobistych historii i refleksji,
- wzmacniają powiązania między biblioteką a społecznościami migrantek/migrantów.

ROZWIJANE UMIEJĘTNOŚCI

- Opowiadanie historii wizualnych i techniki fotograficzne.
- Komunikacja interpersonalna i międzykulturowa.

- Wystąpienia publiczne i prezentacje.
- Krytyczne myślenie i ekspresja.

WYMAGANIA WSTĘPNE DLA ODBIORCÓW

- Podstawowe zrozumienie języka osoby prowadzącej (lub dostęp do tłumaczenia).
- Zainteresowanie ekspresją twórczą, opowiadaniem historii i wymianą kulturową.

SPRZĘT

- Smartfony lub aparaty cyfrowe (uczestniczki/uczestnicy mogą przynieść własne, biblioteka zapewnia dodatkowe).
- Drukarka i papier fotograficzny (lub dostęp do lokalnego punktu ksero).
- Formularze zgody na wykorzystanie zdjęć.

WYKORZYSTYWANE TREŚCI

- Krótkie przedstawienie podstaw fotografii (światło, kadrowanie, emocje).
- Przykładowe zdjęcia dla inspiracji.
- Pytania pomocnicze do spaceru fotograficznego.
- Materiały informacyjne z poradami dotyczącymi fotografii.

1. PRZYGOTOWANIE (4–5 GODZ., 2–3 TYGODNIE WCZEŚNIEJ)

To wydarzenie wymaga wcześniejszego przygotowania:

- Skontaktuj się z lokalnymi szkołami, grupami młodzieży z doświadczeniem migracji, w tym uchodźstwa lub centrami społecznościowymi, aby znaleźć uczestniczki/uczestników wśród młodzieży.
- Stwórz krótką prezentację na temat podstaw fotografii.
- Zorganizuj tłumaczenie, jeśli jest to konieczne.
- Zapewnij dostęp do niezbędnego sprzętu i materiałów drukowanych.

2. PRZYGOTOWANIE W DNIU WYDARZENIA (30 MIN.)

- Zaaranżuj pomieszczenie, ustawiając stoły i krzesła w przyjaznym układzie.
- Ustaw projektor oraz laptopa i przetestuj połączenie internetowe.
- Utwórz strefę powitalną z etykietami imiennymi i formularzami zgody.
- Upewnij się, że przestrzeń jest dostępna i przyjazna dla wszystkich.
- Sprawdź dokładnie, czy przestrzeń jest dostępna dla wszystkich (pod względem mobilności, potrzeb sensorycznych itp.).
- Sprawdź, czy w razie potrzeby dostępne są usługi tłumaczenia ustnego lub pisemnego.

3. WSTĘP (20 MIN.)

- **Powitanie** (2 MIN.)

Przywitaj uczestniczki/uczestników i przedstaw osoby prowadzące.

- **Prezentowanie się** (3 MIN.)

Rozdaj formularze zgody (na wykorzystanie zdjęć i udział).

- **Rozgrzewka integracyjna** (5 MIN.)

Krótką refleksja grupowa: „Co przypomina Ci dom?”

- **Wprowadzenie** (10 MIN.)

Wyjaśnij cel sesji: „Dziś przyjrzymy się temu, jak fotografia może być skutecznym narzędziem opowiadania historii. Nie byle jakich historii, ale Waszych historii. Poprzez zdjęcia możemy dzielić się naszą kulturą, doświadczeniami, wspomnieniami i nadziejami na przyszłość. W tym wydarzeniu chodzi również o to, żeby poznać siebie nawzajem, ludzi z różnych środowisk, i nauczyć się czegoś nowego.”

4. WYDARZENIE (1 GODZ., 45 MIN.)

• **Krok 1: Prezentacja o fotografii** (15 MIN.)

Podziel się prostymi wskazówkami dotyczącymi fotografii:

- Światło: Wykorzystaj naturalne światło. Unikaj mocnej lampy błyskowej. Spróbuj wykorzystać światło padające z okna lub ustaw się wobec obiektu tak, żeby mieć za plecami słońce.
- Kadrowanie: Zastosuj „zasadę trójkąta”. Umieść obiekt poza środkiem zdjęcia, aby uczynić fotografię ciekawszymi.
- Punkt widzenia: Spróbuj zrobić zdjęcie pod niższym kątem lub z innej strony – nie rób zawsze zdjęć na wprost.
- Opowiadanie historii: Zapytaj siebie: „Jakie uczucie lub historię przekazuję za pomocą tego obrazu?”

Pokaż kilka przykładowych zdjęć i pozwól na wykonanie zdjęć próbnych w pomieszczeniu.

• **Krok 2: Ćwiczenie z instruktorem** (15 MIN.)

Zadaj pytania, które zainspirują uczestniczki/uczestników do fotograficznego spaceru na świeżym powietrzu. Jeśli to możliwe, pokaż przykładowe zdjęcia.

Pytania mogą brzmieć:

- Jakie tradycje i rytuały są dla Ciebie ważne?
- Za czym tęsknisz ze swojego kraju?
- Co lubisz robić w wolnym czasie?
- Co Ci się podoba w Twoim nowym kraju?

Zachęć uczestniczki/uczestników do omówienia tych pytań w parach. Jeśli jest taka potrzeba, zaoferuj wsparcie w zakresie tłumaczeń.

• **Krok 3: Spacer fotograficzny** (1 GODZ.)

W młodzieżowych parach mieszanych (jedna osoba z doświadczeniem migracji + jedna osoba miejscowa) zwiedzajcie okolicę i róbcie zdjęcia, które odzwierciedlają odpowiedzi udzielone na zadawane pytania.

Zachęcaj do pracy zespołowej, kreatywności i współtworzenia.

• **Krok 4: Powrót i omówienie** (15 MIN.)

- Zbierzcie się i wspólnie obejrzyjcie ulubione zdjęcia (wyświetlajcie je lub udostępniajcie na ekranie).

- Dyskusja kierowana:
 - Jakie to uczucie móc wyrazić swoje myśli wizualnie?
 - Czego nauczyliście się od swoich partnerów?

5. ZAKOŃCZENIE WYDARZENIA (10 MIN.)

- Podziękuj wszystkim za udział.
- (Opcjonalnie) Rozdaj uczestniczkom/uczestnikom kopie zdjęć.
- (Opcjonalnie) Rozdaj certyfikaty uczestnictwa lub notatki z podziękowaniami.

(OPCJONALNIE) KOLEJNA SESJA (1 GODZ., TYDZIEŃ PÓŹNIEJ)

- Wydrukuj kilka zdjęć uczestniczek/uczestników i zorganizuj spotkanie, podczas którego wszyscy pokażą swoje zdjęcia i opowiedzą historie, jakie się za nimi kryją.

PROPOZYCJE DALSZYCH DZIAŁAŃ

→ STWÓRZ FOTOKSIĄŻKĘ

lub zin ze zdjęciami i historiami z wystawy

→ DOSTOSUJ TĘ AKTYWNOŚĆ DO MŁODSZYCH DZIECI,

oferując im jako alternatywę rysowanie lub malowanie.

WYDARZENIE 8:

Wielokulturowe wydarzenie literackie

➔ **ODBIORCY:** Migranci i społeczności goszczące (wszystkie grupy wiekowe)

UCZESTNICY
15-30

**OSOBY
PROWADZĄCE**
3-4

POZIOM
Zaawansowany

PRZYGOTOWANIE
Kilka dni

WYDARZENIE
3 godz., 30 min.

OPIS

Tematyczne wydarzenie kulturalne, najlepiej odbywające się w weekend, mające na celu celebrowanie i poznawanie wielokulturowych narracji poprzez literaturę. Wydarzenie gromadzi ekspertki/ekspertów w danej dziedzinie, lokalną społeczność i migrantki/migrantów, aby wspólnie zgłębiać tematy istotne dla doświadczeń życiowych migrantek/migrantów. W programie wydarzeń znajdują się prezentacje, otwarte dyskusje i lekkie poczęstunki (jeśli to możliwe).

CELE

- Uznanie i podkreślenie doświadczenia i głosów migrantek/migrantów.
- Wspieranie dialogu i więzi między migrantkami/migrantami a mieszkańcami.
- Zachęcenie migrantki/migrantów do korzystania z biblioteki i zapoznania się z jej usługami i zbiorami.

ROZWIJANE UMIEJĘTNOŚCI

- Wystąpienia publiczne i opowiadanie historii.
- Dialog międzykulturowy.
- Aktywne słuchanie.
- Analiza literacka i ekspresja twórcza.

WYMAGANIA WSTĘPNE DLA ODBIORCÓW

- Zainteresowanie życiem społecznym, kulturą lub tematami związanymi z migracją.
- Otwartość na dialog i uczestnictwo.

SPRZĘT

- Sala konferencyjna bądź sale.
- Krzesła, stoły.
- Projektor i ekran.
- Mikrofon i głośniki.
- Opcjonalnie: stół z przekąskami.

WYKORZYSTYWANE TREŚCI

- Wybór książek bibliotecznych, filmów dokumentalnych i fabularnych.

1. PRZYGOTOWANIE (KILKA DNI, 2–3 MIESIĄCE WCZEŚNIEJ)

Skontaktuj się z potencjalnymi prelegentkami/prelegentami – autorkami/autorami, dziennikarkami/dziennikarzami, twórczyniami/twórcami filmów (ze środowisk migracyjnych lub zajmującymi się tematyką migracji), pracowniczkami/pracownikami stowarzyszeń wspierających migrantki/migrantów itp. Nawiąż współpracę z innymi bibliotekami w celu wypożyczenia materiałów lub sprzętu.

Zdecyduj, czy wydarzenie ma się odbyć w określonym terminie, np. w Dniu Zerowej Dyskryminacji. Ewentualnie możesz utworzyć kalendarz składający się z 4–5 wydarzeń skupionych wokół jednego tematu (np. *Głosy kobiet z całego świata*, *Zrozumienie konfliktów w...* itd.)

- Wydrukuj ulotki i plakaty z datami i opisami wydarzeń.
- Wyślij newsletter do użytkowników/użytkowniczek biblioteki.
- Udostępnij informacje w mediach społecznościowych i na stronie internetowej biblioteki.
- Skontaktuj się z lokalnymi szkołami, ośrodkami socjalnymi, stowarzyszeniami sąsiedzkimi, schroniskami dla osób potrzebujących pomocy i ośrodkami dla osób ubiegających się o status uchodźcy.

2. PRZYGOTOWANIE W DNIU WYDARZENIA (30 MIN.)

- Przygotuj pomieszczenia i miejsca siedzące.
- Wyznacz personel powitalny.
- Ustaw sprzęt audiowizualny.
- Wyznacz mały stół na plakietki z imionami.

3. WSTĘP (30 MIN.)

• Powitanie (10 MIN.)

Przywitaj uczestniczki/uczestników i zachęć ich do założenia imiennego identyfikatora.

• Przedstawienie się (5 MIN.)

Krótką rundą przedstawień. Poproś uczestniczki/uczestników i osoby prowadzące o przedstawienie się w kilku słowach.

• Rozgrzewka integracyjna (10 MIN.)

Aktywność przełamująca lody (np. podział na pary: „Skąd jesteś i co Cię tu dziś sprowadziło?”)

• Wprowadzenie (5 MIN.)

- Wprowadzenie do tematu i celów wydarzenia
- Przegląd zasobów bibliotecznych związanych z tematyką

4. WYDARZENIE (2 GODZ.)

- **Krok 1 – Czytanie lub występ literacki** (15 MIN.)

Wybrana osoba – spośród obecnych autorek/autorów, lokalnych pisarek/pisarzy lub społeczności lokalnej – odczytuje fragment lub wykonuje utwór literacki (może to być proza, poezja lub słowo mówione). Można to wystąpienie również nagrać wcześniej.

- **Krok 2 – Opowiadanie historii przez społeczność** (15 MIN.)

Lokalna osoba z doświadczeniem migracji lub osoba przedstawicielska ośrodka wsparcia migrantów dzieli się osobistą historią, refleksją lub inicjatywą społeczną zainspirowaną tematem.

- **Krok 3 – Wykład ekspertki/eksperta** (30 MIN.)

Wystąpienie gościa specjalnego (autorki/autora, artystki/artysty, dziennikarki/dziennikarza, naukowczyny/naukowca itp.) związane z tematem. Prelegentki/prelegenci są wybierani ze względu na ich znaczenie i oddźwięk społeczny.

- **Krok 4 – Interaktywny moment** (30 MIN.)

Zastosuj metodę partycypacyjną (np. ankietę, chmurę słów, rundę opowiadania historii, refleksje w małych grupach).

Uczestniczki/uczestnicy mogą dzielić się krótkimi wrażeniami, odnosić temat do własnych doświadczeń lub odpowiadać na pytania (pisemne lub ustne).

- **Krok 5 – Debata i dialog** (30 MIN.)

Moderowana otwarta dyskusja: uczestniczki/uczestnicy zadają pytania, wymieniają się pomysłami i rozmawiają z ekspertką/ekspertem lub ze sobą nawzajem. Osoba prowadząca dba o to, aby wysłuchane zostały różne głosy, zwłaszcza uczestniczek/uczestników z doświadczeniem migracji.

5. ZAKOŃCZENIE WYDARZENIA (30 MIN.)

- **Odkrywanie zasobów i nawiązywanie kontaktów** (20 MIN.):

- Zwiedzanie tematycznej wystawy książek/filmów.
- Czas na nieformalną dyskusję, nawiązywanie kontaktów i wymianę myśli przy lekkim poczęstunku.

- **PODSUMOWANIE I PODZIĘKOWANIA** (10 MIN.):

- Podziękuj prelegentkom/prelegentom, wolontariuszkom/wolontariuszom ze społeczności i uczestniczkom/uczestnikom.
- Zaprosz do wyrażania opinii i ogłosz kolejną sesję.

PROPOZYCJE DALSZYCH DZIAŁAŃ

➔ WYDARZENIA CYKLICZNE:

Wspieraj lub organizuj liczne wydarzenia o różnej tematyce lub na cześć różnych wydarzeń kulturalnych.

NAPISZ DO NAS!

Czy masz uwagi dotyczące przewodnika lub pomysły, którymi chcesz się podzielić?

Chętnie poznamy Twoje przemyślenia, sugestie i pomysły.

Skontaktuj się z nami pod adresem:

library.bridges@bibliosansfrontieres.org

